

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
University of West Attica

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

13768

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΕΔΟΥΛΗ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο / Η κάτωθι υπογεγραμμένος / η ... ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΥΡΟΠΟΥΛΟΣ του ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ του φοιτητής του Τμήματος ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ., πριν αναλάβω την εκπόνηση της Πτυχιακής Εργασίας μου, δηλώνω ότι ενημερώθηκα για τα παρακάτω :

«Η Πτυχιακή Εργασία (Π.Ε) αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο του συγγραφέα, όσο και του Ιδρύματος και θα πρέπει να έχει μοναδικό χαρακτήρα και πρωτότυπο περιεχόμενο.

Απαγορεύεται αυστηρά οποιοδήποτε κομμάτι κειμένου της να εμφανίζεται αυτούσιο ή μεταφρασμένο από κάποια άλλη δημοσιευμένη πηγή. Κάθε τέτοια πράξη αποτελεί προϊόν λογκλοπής και εγείρει θέμα Ηθικής Τάξης για τα πνευματικά δικαιώματα του άλλου συγγραφέα. Αποκλειστικός υπεύθυνος είναι ο συγγραφέας της Π.Ε, ο οποίος φέρει και την ευθύνη των συνεπειών, ποινικών και άλλων, αυτής της πράξης.

Πέραν των όποιων ποινικών ευθυνών του συγγραφέα, σε περίπτωση που το Ίδρυμα του έχει απονεμίσει Πτυχίο, αυτό ανακαλείται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Η Συνέλευση του Τμήματος με νέα απόφασή της, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, του αναθέτει εκ νέου την εκπόνηση Π.Ε με άλλο θέμα και διαφορετικό επιβλέποντα καθηγητή. Η εκπόνηση της εν λόγω Π.Ε πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τουλάχιστον ενός ημερολογιακού δμήνου από την ημερομηνία ανάθεσής της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρου 18, παρ. 5 του ισχύοντος Εσωτερικού Κανονισμού.»

Ο Δηλών

Ι. ΤΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ημερομηνία

13-02-2020

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων περιγράφεται στα άρθρα 40 έως 45 της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων εντός της ΕΕ. Αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις ελευθερίες που στηρίζουν την εσωτερική αγορά της κοινότητας (ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων).

Για τους πολίτες, αυτό σημαίνει ότι μπορούν να κάνουν οικονομικές και τραπεζικές συναλλαγές στο εξωτερικό, όπως το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών σε ξένες χώρες, να αγοράζουν μετοχές από αλλοδαπές εταιρείες, να επενδύουν όπου υπάρχει η καλύτερη απόδοση ακόμη και να αγοράζουν ακίνητα σε άλλες χώρες. Για τις εταιρείες, αυτό σημαίνει κυρίως ότι κάθε μια είναι σε θέση να επενδύσει και να κατέχει ποσοστό από ευρωπαϊκές εταιρείες και να συμμετέχει ενεργά στη διοίκησή τους. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων. Αυτά συνδέονται κυρίως με τη φορολογία και τις εκτιμήσεις δημόσιας πολιτικής.

Το 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε σχέδιο δράσης για την ένωση των κεφαλαιαγορών για την οικοδόμηση μιας πραγματικής ενιαίας αγοράς κεφαλαίων στην ΕΕ μέχρι το 2019. Σύμφωνα με αυτό το σχέδιο δράσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άρχισε να εξετάζει αναλυτικά τους διάφορους εθνικούς περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων προκειμένου να βρει τους βέλτιστους τρόπους για την εξάλειψη αυτών των περιορισμών.

Λέξεις Κλειδιά: *κεφάλαιο, κυκλοφορία, ΕΕ, χρήμα, ελευθερία, περιορισμοί*

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	4
1.1 Από την τελωνειακή στην νομισματική ένωση	5
1.2 Η συνθήκη του Μάαστριχτ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΗ ΩΦΕΛΗΣΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	7
2.1 Άμεσα οφέλη από την εξάλειψη του κόστους συναλλαγών.....	7
2.3 Οφέλη ευημερίας λόγω μικρότερης αβεβαιότητας για τη συναλλαγματική ισοτιμία και οι τιμές της αγοράς	9
2.3 Τα πλεονεκτήματα ενός διεθνούς νομίσματος.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε	14
3.1 Ορισμοί και διευκρινίσεις	14
3.2 Το νομικό πλαίσιο.....	15
3.3 Ιστορική αναδρομή σχετικά με την εξέλιξη και τη δημιουργία της ελεύθερης αγοράς κεφαλαίων.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΧΡΗΜΑ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε ΚΑΙ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	20
4.1 Η έννοια του χρήματος.....	20
4.2 Οι λειτουργίες του χρήματος	21
4.3 Ρευστά διαθέσιμα (μετρητά)	21
4.4 Τραπεζικές καταθέσεις , τραπεζικά δάνεια.....	22
4.5 Ομόλογα	24
4.6 Μετοχές.....	27
4.7 Το πλαστικό χρήμα	28
4.8 Γενική επισκόπηση της παραοικονομίας	32
4.8.1 Κίνητρα παραοικονομίας	32
4.8.2 Λύσεις για τη αντιμετώπιση της παραοικονομίας.....	33
4.9 Τα αδήλωτα κεφάλαια στην Ελλάδα του 2019	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (GDPR) ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΙΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	38
5.1 Οι αρχές του GDPR	38
5.2 Τα δικαιώματα των πολιτών- επενδυτών με το GDPR	39
5.3 Οι προκλήσεις σχετικά με το GDPR και οι καινοτομίες του κανονισμού	40
5.3.1 Η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων	40

5.3.2 Το δικαίωμα της διαγραφής δεδομένων.....	41
5.4 Η νομοθεσία σχετικά με το GDPR (Νόμος 4624 / 2019)	41
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	44
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

1.1 Από την τελωνειακή στην νομισματική ένωση

Η τελωνειακή ένωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μια συμμαχία που συγκροτείται από τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ασκούν δύο βασικά καθήκοντα για τα μέλη της: Εξασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της επικράτειας, ανεξάρτητα από το αν τα εμπορεύματα αυτά παράγονται εντός της ένωσης ή εισάγονται και εφαρμόζει τυποποιημένους δασμολογικούς συντελεστές για εμπορεύματα που εισάγονται εκτός της ένωσης. Η τελωνειακή ένωση της ΕΕ επιβάλλει επίσης ένα περιεκτικό σύστημα κανονισμών για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές της περιοχής¹.

Η τελωνειακή ένωση διοικείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα καθήκοντα της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ υλοποιούνται από τα εθνικά τελωνεία όλων των κρατών μελών. Οι υπάλληλοι των τελωνείων της ΕΕ χειρίζονται την εφοδιαστική ενός τεράστιου όγκου εισαγόμενων εμπορευμάτων στην ΕΕ. Τα τελωνεία της ΕΕ είναι επίσης υπεύθυνα για την επιβολή κανόνων που αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση της ασφάλειας στο πλαίσιο της ένωσης. Αυτοί οι κανόνες εστιάζονται στους ακόλουθους τομείς:

1. Προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην περιοχή μέσω κανονισμών που διέπουν την εισαγωγή δυνητικά επικίνδυνων εμπορευμάτων, όπως μολυσμένα τρόφιμα ή ελαττωματικά ηλεκτρικά προϊόντα.
2. Εξασφάλιση ότι οι εξαγωγές τεχνολογίας που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή όπλων είναι για νόμιμους σκοπούς.
3. Προστασία του περιβάλλοντος μέσω της πρόληψης του λαθρεμπορίου απειλούμενων ή προστατευόμενων φυτών, ζώων ή απαγορευμένων προϊόντων
4. Συνεργασία με αξιωματούχους των αρχών επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση της παράνομης δραστηριότητας, όπως τα ναρκωτικά ή η εμπορία όπλων, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η φοροδιαφυγή και η εμπορία παραποιημένων αγαθών.

¹Παπαδήμος Λ. (2000), «Από τη δραχμή στο ευρώ», Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδας

1.2 Η συνθήκη του Μάαστριχτ

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, γνωστή επίσης ως Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι η διεθνής συμφωνία που είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ εγκρίθηκε από τους αρχηγούς κυβερνήσεων των κρατών που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα τον Δεκέμβριο του 1991. Η συνθήκη απαιτούσε από τους ψηφοφόρους σε κάθε χώρα να εγκρίνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία αποδείχτηκε θετικό θέμα σε πολλούς τομείς. Η συμφωνία έληξε με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έκτοτε τροποποιήθηκε από άλλες συνθήκες. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπεγράφη στις 7 Φεβρουαρίου 1992 από τους ηγέτες των 12 κρατών μελών (Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Γαλλία, Κάτω Χώρες, Δυτική Γερμανία, Δανία, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Πορτογαλία και Ισπανία). Η συνθήκη τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993².

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ είχε μερικές σημαντικές επιπτώσεις. Το ένα ήταν η ιθαγένεια. Η συνθήκη, κατά τη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χορήγησε την ιθαγένεια της ΕΕ σε κάθε άτομο με ιθαγένεια κράτους μέλους. Παρείχε τη δυνατότητα στους πολίτες να διεξάγουν τοπικές εκλογές και εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στη χώρα της ΕΕ στην οποία ζούσαν, ανεξαρτήτως εθνικότητας.

Δημιούργησε επίσης μια κοινή οικονομική και νομισματική ένωση με κεντρικό τραπεζικό σύστημα και κοινό νόμισμα (ευρώ). Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είχε έναν κύριο στόχο: τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. βασικά, να διασφαλίσει την αξία του ευρώ. Δημιούργησε επίσης ένα χάρτη πορείας για την εισαγωγή και την εφαρμογή του ευρώ. Αυτό ξεκίνησε με την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών, η οποία στη συνέχεια αποφοίτησε σε μια ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών και στην αυξημένη ευθυγράμμιση της οικονομικής πολιτικής μεταξύ των κρατών μελών. Το τελευταίο βήμα ήταν η εισαγωγή του ίδιου του ευρώ, μαζί με την εφαρμογή μιας μοναδικής

²Γιωργαράς Γ., (2014), Εισαγωγή στην τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ, εκδόσεις Bookstars

νομισματικής πολιτικής που προέρχεται από την ΕΚΤ. Εισήγαγε επίσης τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι χώρες προκειμένου να ενταχθούν στο ευρώ. Αυτό ήταν ένα μέτρο για να διασφαλιστεί ότι οι χώρες που θα προσχωρήσουν στο ευρώ θα ήταν σταθερές στον πληθωρισμό, στα επίπεδα του δημόσιου χρέους, στα επιτόκια και στις συναλλαγματικές ισοτιμίες³.

Ένας βασικός στόχος ήταν η ευρύτερη συνεργασία πολιτικής και ο συντονισμός γενικότερα. Το περιβάλλον, η αστυνόμευση και η κοινωνική πολιτική ήταν μόνο μερικοί από τους τομείς στους οποίους οι χώρες είχαν ως στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΗ ΩΦΕΛΗΣΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

2.1 Άμεσα οφέλη από την εξάλειψη του κόστους συναλλαγών

Η εξάλειψη του κόστους ανταλλαγής ενός νομίσματος με ένα άλλο είναι σίγουρα το πλέον ορατό όφελος που προκύπτει από μια νομισματική ένωση. Όλοι γνωρίζουμε αυτό το κόστος κάθε φορά που ανταλλάσσουμε ένα νόμισμα με κάποιο άλλο. Το

³Χριστοδουλίδης Θ. – Στεφάνου Κ., (2006), Η συνθήκη του Μάαστριχτ, εκδόσεις Σιδέρης

κόστος αυτό εξαλείφεται όταν οι χώρες στρέφονται προς ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα.

Πόσο μεγάλα είναι τα οφέλη αυτά από την εξάλειψη του κόστους συναλλαγών; Πρέπει να τονιστεί εδώ ότι τα οφέλη αυτά που προκύπτουν έχουν κάποιο αντίστοιχο κόστος σε κάποιο άλλο χώρο. Εντοπίζεται κυρίως στον τραπεζικό τομέα.

Το κόστος συναλλαγών κατά την ανταλλαγή χρήματος είναι μια μη αντισταθμιζόμενη απώλεια. Είναι όμως ένας φόρος τον οποίο καταβάλλει ο καταναλωτής χωρίς να παίρνει κάτι ως αντάλλαγμα. Ωστόσο, οι τράπεζες θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα κατά τη μεταβατική περίοδο. Θα πρέπει να αναζητήσουν άλλες κερδοφόρες δραστηριότητες. Όταν συμβεί αυτό θα ωφεληθεί η κοινωνία. Οι εργαζόμενοι στις τράπεζες που πριν απασχολούνταν στην ανταλλαγή νομισμάτων θα είναι ελεύθεροι να επιτελέσουν πιο χρήσιμα καθήκοντα για την κοινωνία⁴.

Εδώ πρέπει να τονιστούν ακόμη δύο σημεία. Πρώτο, το πλήρες φάσμα των οφελών από την εξάλειψη του κόστους συναλλαγών μπορεί να προκύψει μόνο όταν τα εθνικά νομίσματα αντικατασταθούν από ένα κοινό νόμισμα. Όσο καιρό συνεχίζουν να υπάρχουν τα εθνικά νομίσματα, ακόμη και όταν η συναλλαγματική τους ισοτιμία είναι αμετάκλητα σταθερή οι κάτοικοι κάθε χώρας θα χρησιμοποιούν το εγχώριο νόμισμα.

Δεύτερο, για όσο καιρό τα συστήματα πληρωμών συνεχίσουν να μην είναι πλήρως ενοποιημένα, οι τραπεζικές μεταβιβαστικές πληρωμές μεταξύ χωρών - μελών της Ευρωζώνης θα παραμείνουν πιο δαπανηρές οι μεταβιβαστικές πληρωμές μέσα στην ίδια χώρα. Αυτό συμβαίνει σήμερα στη ζώνη του ευρώ.

Ο λόγος είναι ότι παρ' όλο που τα εθνικά συστήματα πληρωμών είναι τώρα συνδεδεμένα με το σύστημα Target τα εθνικά συστήματα υπάρχουν ακλόνητα στη θέση τους. Με αποτέλεσμα, οι μεταβιβαστικές πληρωμές από τράπεζες μιας χώρας προς τράπεζες κάποιας άλλης ακολουθούν διαφορετική και πιο δαπανηρή οδό από ότι οι τραπεζικές μεταβιβαστικές πληρωμές μέσα στην ίδια χώρα⁵.

⁴Μούσης Ν. (2008), Ευρωπαϊκή Ένωση δίκαιο, οικονομία, πολιτική, εκδόσεις Παπαζήση

⁵Μούσης Ν. (2008), Ευρωπαϊκή Ένωση δίκαιο, οικονομία, πολιτική, εκδόσεις Παπαζήση

2.3 Οφέλη ευημερίας λόγω μικρότερης αβεβαιότητας για τη συναλλαγματική ισοτιμία και οι τιμές της αγοράς

Υπάρχει ένας άλλος τομέας όπου μπορεί κανείς να αναμένει πιο ουσιαστικά οφέλη από μια μείωση του κινδύνου σχετικά με τη συναλλαγματική ισοτιμία. Η αβεβαιότητα για τη συναλλαγματική ισοτιμία δημιουργεί αβεβαιότητα για τις μελλοντικές τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών. Οι οικονομικοί φορείς στηρίζουν τις αποφάσεις τους σχετικά με την παραγωγή, τις επενδύσεις και την κατανάλωση στις πληροφορίες που τους παρέχει το σύστημα τιμών. Αν οι τιμές αυτές γίνουν περισσότερο αβέβαιες, η ποιότητα των αποφάσεων αυτών θα μειωθεί.

Τις γενικές αυτές δηλώσεις μπορούμε να τις κάνουμε πιο συγκεκριμένες με τη βοήθεια ενός παραδείγματος. Ας υποθέσουμε ότι μια επιχείρηση αποφασίζει να επενδύσει σε μια ξένη χώρα. Την απόφαση της τη στηρίζει σε πολλές μεταβλητές. Μια από αυτές είναι η προσδοκώμενη μελλοντική συναλλαγματική ισοτιμία. Μετά την πραγματοποίηση της επένδυσης, αποδείχτηκε ότι η συναλλαγματική ισοτιμία, με βάση την οποία έλαβε τη συγκεκριμένη απόφαση, ήταν λανθασμένη και ότι αυτό το σφάλμα πρόβλεψης καθιστά την όλη επένδυση μη επικερδή οπότε η επιχείρηση αποφασίζει να σταματήσει τη δραστηριότητα της στο εξωτερικό. Τέτοια σφάλματα έχουν κάποιο κόστος. Επίσης, τέτοιου είδους λάθη μπορεί κανείς να αναμένει ότι θα είναι πιο συχνά όταν αυξάνεται η αβεβαιότητα για τη μελλοντική συναλλαγματική ισοτιμία. Υπό αυτή την έννοια το σύστημα τιμών που δίνει σήματα στα άτομα να παράγουν ή να επενδύουν γίνεται λιγότερο αξιόπιστο ως μηχανισμός κατανομής των πόρων.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι η αβεβαιότητα για τη συναλλαγματική ισοτιμία που εξετάζεται έχει σχέση με την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία. Δηλαδή η αβεβαιότητα προκύπτει επειδή οι μεταβολές στη συναλλαγματική ισοτιμία δεν αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές των τιμών⁶.

Μια μείωση της αβεβαιότητας για την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία που οφείλεται για παράδειγμα, στην καθιέρωση ενός κοινού νομίσματος, μπορεί να μειώσει αυτό το κόστος προσαρμογής.

⁶Θεοδωρόπουλος Σ. (2006), Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Σταμούλη

Αυτό έχει αποτέλεσμα το σύστημα τιμών να γίνεται ο καλύτερος οδηγός λήψης ορθών οικονομικών αποφάσεων. Αυτά τα οφέλη σε αποτελεσματικότητα είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι λιγότερο σημαντικά. Η σπουδαιότητα τους γίνεται όλο και πιο ορατή όταν δούμε τι συμβαίνει σε χώρες με υπερπληθωρισμό. Παρατηρούμε ότι στις χώρες αυτές λαμβάνονται πολλές λανθασμένες παραγωγικές και επενδυτικές αποφάσεις. Πολύ συχνά παρατηρούμε ότι η απότομη άνοδος της παραγωγής και των επενδύσεων πολλές φορές συμβαίνει σε λάθος τομείς ή σε λάθος κατηγορίες προϊόντων. Έπειτα από λίγο, οι παραγωγικές και επενδυτικές αυτές δραστηριότητες πρέπει να εγκαταλειφθούν. Κατά τη διαδικασία όμως αυτή γίνεται σπατάλη τεράστιων ποσοτήτων πόρων⁷.

Υπάρχει κι ένας δεύτερος λόγος για τον οποίο η μεγαλύτερη αβεβαιότητα τιμών και συναλλαγματικής ισοτιμίας μπορεί να μειώσει την ποσότητα πληροφοριών που παρέχει ο μηχανισμός των τιμών. Μια αύξηση του κινδύνου που οφείλεται στην αβεβαιότητα για την τιμή, θα αυξήσει κατά κανόνα το πραγματικό επιτόκιο. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι όταν η προσδοκώμενη απόδοση των επενδυτικών προγραμμάτων γίνεται περισσότερο αβέβαιη οι επενδυτές που αποστρέφονται τον κίνδυνο θα απαιτήσουν ένα ασφάλιστρο κινδύνου που θα τους αποζημιώσει για τον αυξημένο κίνδυνο των προγραμμάτων αυτών. Επίσης, σε ένα πιο επικίνδυνο οικονομικό περιβάλλον, οι οικονομικοί φορείς θα αυξήσουν το προεξοφλητικό επιτόκιο με το οποίο προεξοφλούν τις μελλοντικές αποδόσεις. Συνεπώς, η αβεβαιότητα για τη συναλλαγματική ισοτιμία που οδηγεί σε αυτό το είδος αυξημένου συστημικού κινδύνου αυξάνει επίσης το πραγματικό επιτόκιο. Ωστόσο, τα υψηλότερα επιτόκια οδηγούν σε αυξημένα προβλήματα κατά την επιλογή επενδυτικών προγραμμάτων σύμφωνα με το κριτήριο της αποδοτικότητας. Τα προβλήματα αυτά έχουν και κάποια σχέση με τον ηθικό κίνδυνο και τη δυσμενή επιλογή⁸.

Το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου ανακύπτει επειδή μια αύξηση στη συναλλαγματική ισοτιμία μεταβάλλει τα κίνητρα του δανειζόμενου. Ο δανειζόμενος θα θεωρήσει έτσι πιο συμφέρον για αυτόν να αυξήσει την επικινδυνότητα των επενδυτικών του προγραμμάτων.

⁷Θεοδωρόπουλος Σ. (2006), Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Σταμούλη

⁸Θεοδωρόπουλος Σ. (2006), Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Σταμούλη

Αυτό προκύπτει από την ασυμμετρία ανάμεσα στα προσδοκώμενα κέρδη και στις προσδοκώμενες ζημιές. Αν το επενδυτικό πρόγραμμα είναι επιτυχές, τα επιπλέον κέρδη καταλήγουν στον δανειζόμενο. Αν το επενδυτικό πρόγραμμα έχει άσχημη κατάληξη και αν ο δανειζόμενος χρεοκοπήσει η ζημιά του περιορίζεται στο μερίδιο περιουσίας που έχει στο πρόγραμμα. Με ένα υψηλότερο επιτόκιο, αυτό το πρόβλημα ηθικού κινδύνου γίνεται πιο έντονο. Η ασυμμετρία αυτή προσφέρει στο δανειζόμενο το κίνητρο να επιλέξει πιο επικίνδυνα επενδυτικά προγράμματα. Συνεπώς τα επενδυτικά προγράμματα γίνονται πιο επικίνδυνα όταν αυξάνεται το πραγματικό επιτόκιο. Ωστόσο οι δανειστές θα επιχειρήσουν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους ζητώντας ένα ασφάλιστρο κινδύνου γεγονός που με τη σειρά του εντείνει το πρόβλημα. Κατά κανόνα το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου μπορεί να οδηγήσει το δανειστή να καθιερώσει ανώτατο όριο πίστωσης ως ένα μέσο μείωσης του κινδύνου του.

Το πρόβλημα της δυσμενούς επιλογής οδηγεί σε ένα παρόμοιο αποτέλεσμα. Όταν αυξάνεται το επιτόκιο οι προμηθευτές επενδυτικών προγραμμάτων χαμηλού κινδύνου θα τείνουν να αποχωρήσουν από την πιστωτική αγορά. Θα θεωρούν ότι είναι λιγότερο ελκυστικό να δανειστούν με υψηλότερο επιτόκιο για επενδυτικά προγράμματα μη υψηλού κινδύνου. Συνεπώς κατά μέσο όρο η επικινδυνότητα των επενδυτικών προγραμμάτων θα αυξηθεί όταν αυξάνεται το επιτόκιο⁹.

Τα δύο αυτά φαινόμενα, του ηθικού κινδύνου και της δυσμενούς επιλογής, οδηγούν στην επιλογή πιο επικίνδυνων επενδυτικών προγραμμάτων. Συνεπώς, ο συστημικός κίνδυνος αυξάνεται. Η εξάλειψη αυτού του κινδύνου με τη στροφή προς ένα κοινό νόμισμα μειώνει το πλήθος των επικίνδυνων προγραμμάτων που επιλέγει η αγορά.

Κλείνοντας την παράγραφο αυτή αξίζει να επισημανθεί ότι η επιλογή του κοινού νομίσματος εξαλείφει το συναλλαγματικό κίνδυνο και οδηγεί σε μια πιο αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού των τιμών. Παρ' όλο που η επίδραση αυτή δεν είναι εύκολο να μετρηθεί είναι πιθανό να αποτελέσει ένα σημαντικό όφελος από την καθιέρωση ενός νομίσματος στην Ευρώπη.

2.3 Τα πλεονεκτήματα ενός διεθνούς νομίσματος

Όταν κάποιες χώρες σχηματίσουν μια νομισματική ένωση, το καινούργιο νόμισμα που προκύπτει από την ένωση αυτή είναι πιθανό να μετράει περισσότερο στις

⁹Αλεξιάκης Π. (2000), Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση, εκδόσεις Σάκκουλας
12

διεθνείς νομισματικές σχέσεις από ότι το σύνολο των επιμέρους νομισμάτων πριν την ένωση. Ως αποτέλεσμα, το καινούργιο νόμισμα είναι πιθανό να χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο έξω από την ένωση. Αυτό δημιουργεί επιπλέον πλεονέκτημα από τη νομισματική ένωση. Στην ενότητα αυτή θα αναλυθεί ο χαρακτήρας αυτών των πλεονεκτημάτων.

Τα πλεονεκτήματα από την ύπαρξη ενός μόνο νομίσματος, το οποίο θα χρησιμοποιείται ως μονάδα υπολογισμού και ως μέσο συναλλαγής στον υπόλοιπο κόσμο είναι σημαντικά. Διακρίνουμε δύο πηγές πλεονεκτημάτων.

Πρώτο, όταν ένα νόμισμα χρησιμοποιείται διεθνώς ο εκδότης του νομίσματος αποκομίζει επιπρόσθετα έσοδα. Έτσι καθώς το ευρώ έχει αναδειχθεί ως παγκόσμιο νόμισμα όπως και το δολάριο, οι πολίτες των χωρών – μελών της ευρωζώνης απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα αυτά¹⁰.

Δεν πρέπει να υπερτονιστούν όμως τα πλεονεκτήματα αυτά. Για παράδειγμα, τα συνολικά κέρδη της Federal Reserve (Fed) ανέρχονται σε ένα ύψος μικρότερο του 1% του ΑΕΠ των ΗΠΑ. Συνεπώς, τα επιπλέον έσοδα από την ύπαρξη ενός διεθνούς νομίσματος παραμένουν σχετικά μικρά.

Μια δεύτερη πηγή πλεονεκτημάτων είναι πιθανότατα μεγαλύτερη αλλά και πιο δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί. Όταν ένα νόμισμα γίνει διεθνές, το γεγονός αυτό θα τονώσει τη δραστηριότητα στις εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Οι ξένοι κάτοικοι θα θέλουν να επενδύσουν σε περιουσιακά στοιχεία και να δανείζονται σε αυτό το νόμισμα. Το αποτέλεσμα θα είναι οι εγχώριες τράπεζες να προσελκύσουν πελατεία, όπως άλλωστε και η αγορά ομολόγων και τα χρηματιστήρια. Αυτό με τη σειρά του δημιουργεί τεχνογνωσία και θέσεις εργασίας. Συνεπώς από τη στιγμή που το ευρώ έγινε διεθνές νόμισμα όπως και το δολάριο δημιούργησε νέες ευκαιρίες για τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα στις χώρες – μέλη της ζώνης του ευρώ.

Στο σημείο αυτό πρέπει επίσης να τονιστεί ότι μερικές χώρες όπως η Μ. Βρετανία κατόρθωσαν να προσελκύσουν οικονομικές δραστηριότητες από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου χωρίς την υποστήριξη ενός τοπικού νομίσματος που να είναι πραγματικά διεθνές νόμισμα. Το Λονδίνο είναι σήμερα σημαντικό κέντρο διεθνούς οικονομικής δραστηριότητας παρά το γεγονός ότι η στερλίνα δεν παίζει πλέον σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία. Συνεπώς, η ύπαρξη ενός διεθνούς νομίσματος δεν

¹⁰ Αλεξιάκης Π. (2000), Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση, εκδόσεις Σάκκουλας

αποτελεί αναγκαία συνθήκη για να δημιουργηθεί οικονομική δραστηριότητα που να ενδιαφέρει τον υπόλοιπο κόσμο¹¹.

Κλείνοντας την ενότητα αυτή των θετικών αποτελεσμάτων που μπορεί μια νομισματική ένωση να προσφέρει στα κράτη – μέλη αξίζει να αναφερθεί ότι τα οφέλη μιας νομισματικής ένωσης σχετίζονται άμεσα με το βαθμό ανοίγματος της οικονομίας των χωρών που την απαρτίζουν. Έτσι λοιπόν τα οφέλη ευημερίας από μια νομισματική ένωση είναι πιθανό να αυξάνονται όσο πιο εξωστρεφής είναι μια χώρα. Η εξάλειψη επομένως του κόστους συναλλαγών θα έχει μεγαλύτερη βαρύτητα σε χώρες όπου οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές αγοράζουν και πωλούν μεγάλο ποσοστό αγαθών και υπηρεσιών σε ξένες χώρες. Ομοίως, οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις στις χώρες αυτές υπόκεινται σε πιθανά σφάλματα αποφάσεων, επειδή αντιμετωπίζουν μεγάλες ξένες αγορές με διαφορετικά νομίσματα. Η εξάλειψη αυτών των κινδύνων θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο όφελος ευημερίας στις μικρές και στις ανοιχτές οικονομίες, παρά στις μεγάλες και σχετικά κλειστές χώρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε

3.1 Ορισμοί και διευκρινίσεις

Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της ενιαίας αγοράς της ΕΕ και κατοχυρώνεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης το 1994, απαγορεύτηκαν όλοι οι περιορισμοί στις κινήσεις κεφαλαίων και στις διασυνοριακές πληρωμές.

Ο στόχος της ελευθέρωσης είναι να καταστεί δυνατή η δημιουργία ολοκληρωμένων, ανοικτών και αποτελεσματικών ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών. Για τους ευρωπαίους πολίτες, η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων σημαίνει τη δυνατότητα

¹¹Αλεξιάκης Π. (2000), Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση, εκδόσεις Σάκκουλας

εκτέλεσης πολλών συναλλαγών, όπως για παράδειγμα: το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών στο εξωτερικό, την αγορά μετοχών σε ξένες εταιρείες επενδύοντας όπου η υπάρχει η καλύτερη απόδοση και η αγορά ακινήτων σε άλλη χώρα¹².

Όμως υπήρχε μια βασική έλλειψη νομοθεσίας καθώς η συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ δεν ορίζει τον όρο «κινήσεις κεφαλαίων». Για το λόγο αυτό το ευρωπαϊκό δικαστήριο έκρινε ότι οι ορισμοί της ονοματολογίας που επισυνάπτεται στην οδηγία 88/361 της τότε ΕΟΚ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον ορισμό του όρου αυτού. Σύμφωνα με αυτούς τους ορισμούς, περιλαμβάνονται οι διασυνοριακές κινήσεις κεφαλαίων και ειδικότερα:

1. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις
2. Οι επενδύσεις σε ακίνητα ή αγορές
3. Οι επενδύσεις σε τίτλους (π.χ. σε μετοχές, ομόλογα, λογαριασμούς, αμοιβαία κεφάλαια)
4. Η χορήγηση δανείων και πιστώσεων και
5. Άλλες πράξεις με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων προσωπικών κεφαλαίων όπως τα κληροδοτήματα, οι παροχές κτλ

3.2 Το νομικό πλαίσιο

Το νομικό πλαίσιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων περιλαμβάνει: τις διατάξεις της συνθήκης, τα πρωτόκολλα και τις δηλώσεις, μεταβατικά μέτρα που έχουν χορηγηθεί με τις πράξεις προσχώρησης στις νέες χώρες μέλη

Ειδικότερα το άρθρο 63¹³ της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ απαγορεύει όλους τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων και τις πληρωμές όχι μόνο εντός της ΕΕ, αλλά και μεταξύ χωρών της ΕΕ και χωρών εκτός της ΕΕ. Ωστόσο, άλλες διατάξεις της συνθήκης προβλέπουν ορισμένες εξαιρέσεις από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων, ιδίως για την πρόληψη προβλημάτων που σχετίζονται με τη

¹²Γιωργαράς Γ., (2014), Εισαγωγή στην τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ, εκδόσεις Bookstars

¹³Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 63

φορολογία, την προληπτική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια.

Επίσης το άρθρο 64¹⁴ της συνθήκης επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τους περιορισμούς που υπήρχαν πριν από μια συγκεκριμένη ημερομηνία σε τρίτες χώρες και σε ορισμένες κατηγορίες κινήσεων κεφαλαίων και παρέχει τη βάση για την εισαγωγή των περιορισμών αυτών αλλά υπό πολύ συγκεκριμένες συνθήκες.

Το άρθρο 65, παράγραφος 1, της συνθήκης επιτρέπει διαφορετική φορολογική μεταχείριση των μη κατοίκων της Ένωσης και των ξένων επενδύσεων, αλλά με την επιφύλαξη ότι αυτό δεν πρέπει να αποτελεί μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή πάσης φύσεως περιορισμού.

Το άρθρο 65¹⁵, παράγραφος 1β, της συνθήκης επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την πρόληψη των παραβιάσεων του νόμου σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, ιδίως στον τομέα της φορολογίας και της προληπτικής εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή να καθορίσουν διαδικασίες δήλωσης για διοικητικούς ή στατιστικούς σκοπούς (π.χ. ελέγχους μετρητών στα σύνορα) ή να λάβουν μέτρα που δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να αποτελούν αυθαίρετο μέσο διάκριση ή διακριτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 65 παράγραφος 3 της συνθήκης.

3.3 Ιστορική αναδρομή σχετικά με την εξέλιξη και τη δημιουργία της ελεύθερης αγοράς κεφαλαίων

Τα πρώτα κοινοτικά μέτρα είχαν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Η Συνθήκη της Ρώμης (1957) απαιτούσε την κατάργηση των περιορισμών μόνο στο βαθμό που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία της κοινής αγοράς. Η «πρώτη οδηγία κεφαλαίου» από το 1960, που τροποποιήθηκε το 1962, έθεσε σε ισχύ ορισμένους τύπους εμπορικών και ιδιωτικών κινήσεων κεφαλαίων, όπως αγορές ακινήτων, βραχυπρόθεσμες ή μεσοπρόθεσμες πιστώσεις για εμπορικές συναλλαγές και αγορές κινητών αξιών διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο. Ορισμένα κράτη μέλη προχώρησαν περισσότερο με την εισαγωγή μονομερών εθνικών μέτρων, καταργώντας έτσι

¹⁴Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 64

¹⁵Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 65

ουσιαστικά όλους τους περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίων (π.χ. Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο και χώρες της BENELUX). Μια άλλη οδηγία σχετικά με τις διεθνείς ροές κεφαλαίων ακολούθησε το 1972¹⁶.

Μόλις ξεκίνησε η ενιαία αγορά την 1η Ιανουαρίου 1993, η απελευθέρωση, η οποία ξεκίνησε το 1960, συνεχίστηκε. Οι τροποποιήσεις της «Πρώτης Οδηγίας για τα Κεφάλαια» το 1985 και το 1986 επέφεραν περαιτέρω ελευθέρωση σε τομείς όπως ο μακροπρόθεσμος δανεισμός για εμπορικές συναλλαγές και οι αγορές κινητών αξιών που δεν διαπραγματεύονταν στο χρηματιστήριο.

Στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς, της εγκαθίδρυσης της ONE και της προβλεπόμενης εισαγωγής του ευρώ, οι κινήσεις κεφαλαίων απελευθερώθηκαν πλήρως με μια οδηγία του Συμβουλίου το 1988, η οποία καταργούσε όλους τους εναπομένοντες περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ των κατοίκων των κρατών μελών, 1η Ιουλίου 1990.

Το 1994, η Συνθήκη του Μάαστριχτ εισήγαγε την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων ως ελευθερία της Συνθήκης. Σήμερα, το άρθρο 63 της συνθήκης όπως είδαμε απαγορεύει όλους τους περιορισμούς στην κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών μεταξύ κρατών μελών, καθώς και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι επιφορτισμένο με την ερμηνεία των διατάξεων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και υπάρχει εκτεταμένη νομολογία στον τομέα αυτό. Στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη περιορίζουν αδικαιολόγητα την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, εφαρμόζεται η συνθήκης διαδικασία επί παραβάσει που προβλέπεται στα άρθρα 258-260 της συνθήκης.

Οι εξαιρέσεις περιορίζονται σε μεγάλο βαθμό στις κινήσεις κεφαλαίων που συνδέονται με τρίτες χώρες σύμφωνα με το άρθρο 64. Εκτός από τη δυνατότητα των κρατών μελών να διατηρούν περιορισμούς στις άμεσες επενδύσεις και άλλες συναλλαγές που υπήρχαν σε δεδομένη ημερομηνία, το Συμβούλιο μπορεί επίσης, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, να εγκρίνει ομόφωνα μέτρα τα οποία αποτελούν ένα βήμα προς τα πίσω στην ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων με τρίτες χώρες. Επιπλέον, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα που αφορούν την άμεση επένδυση, την εγκατάσταση,

¹⁶Γιωργαράς Γ., (2014), Εισαγωγή στην τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ, εκδόσεις Bookstars

την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή την εισαγωγή κινητών αξιών στις κεφαλαιαγορές. Το άρθρο 66¹⁷ της συνθήκης καλύπτει έκτακτα μέτρα έναντι τρίτων χωρών, τα οποία περιορίζονται σε περίοδο έξι μηνών¹⁸.

Οι μόνοι δικαιολογημένοι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των κινήσεων εντός της ΕΕ, καθορίζονται στο άρθρο 65 της συνθήκης. Αυτά περιλαμβάνουν:

1. Μέτρα για την αποφυγή παραβιάσεων του εθνικού δικαίου, ιδίως για τη φορολογία και την προληπτική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών
2. Διαδικασίες για τη δήλωση κίνησης κεφαλαίων για διοικητικούς ή στατιστικούς σκοπούς και
3. Μέτρα που δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας.

Η τελευταία επικαλείται κατά τη διάρκεια της κρίσης στη ζώνη του ευρώ, όταν η Κύπρος (2013) και η Ελλάδα (2015) αναγκάστηκαν να εισαγάγουν ελέγχους κεφαλαίου για να αποτρέψουν μια ανεξέλεγκτη εκροή κεφαλαίων.

Το άρθρο 144¹⁹ της συνθήκης επιτρέπει, στο πλαίσιο των προγραμμάτων βοήθειας για το ισοζύγιο πληρωμών, μέτρα προστατευτικού ισοζυγίου πληρωμών, όταν οι δυσκολίες θέτουν σε κίνδυνο τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ή όταν συμβαίνει ξαφνική κρίση. Αυτή η ρήτρα διασφάλισης διατίθεται μόνο στα κράτη μέλη εκτός της ζώνης του ευρώ.

Επίσης το άρθρο 63 παράγραφος 2 της συνθήκης ορίζει ότι «απαγορεύονται όλοι οι περιορισμοί στις πληρωμές μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών». Στο πλαίσιο αυτό το 2001, εγκρίθηκε ένας κανονισμός που εναρμονίζει το κόστος των εγχώριων και των διασυνοριακών πληρωμών εντός της ζώνης του ευρώ. Ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε το 2009.

Η οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών παρείχε τη νομική βάση για τη θέσπιση ενός συνόλου κανόνων που εφαρμόζονται σε όλες τις υπηρεσίες πληρωμών στην ΕΕ ώστε να καταστούν οι διασυνοριακές πληρωμές τόσο εύκολες, αποτελεσματικές και ασφαλείς όσο οι εθνικές πληρωμές και να προωθηθεί η αποτελεσματικότητα και

¹⁷Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 66

¹⁸Γιωργαράς Γ., (2014), Εισαγωγή στην τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ, εκδόσεις Bookstars

¹⁹Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 144

μείωση του κόστους μέσω του μεγαλύτερου ανταγωνισμού με το άνοιγμα των αγορών πληρωμών σε νεοεισερχόμενους. Ο κανονισμός παρείχε το αναγκαίο πλαίσιο για μια πρωτοβουλία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τραπεζών και πληρωμών, που ονομάζεται «Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ» (SEPA). Τα μέσα του SEPA ήταν διαθέσιμα, αλλά δεν χρησιμοποιήθηκαν πολύ μέχρι το τέλος του 2010. Κατά συνέπεια, το 2012 εγκρίθηκε ένας κανονισμός, ο οποίος θέτει τέλος σε ολόκληρη την ΕΕ για τη μετάβαση των παλαιών εθνικών μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων στον SEPA όργανα. Το 2015, οι νομοθέτες ενέκριναν την αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών η οποία κατάργησε την ισχύουσα οδηγία. Αυξάνει τη διαφάνεια και την προστασία των καταναλωτών και προσαρμόζει τους κανόνες ώστε να καλύπτονται οι καινοτόμες υπηρεσίες πληρωμών, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών μέσω διαδικτύου και κινητής τηλεφωνίας.

Ακόμη, τα άρθρα 75²⁰ και 215²¹ της συνθήκης προβλέπουν τη δυνατότητα οικονομικών κυρώσεων είτε για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είτε για τη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της ασφάλειας.

Τέλος, παρά την πρόοδο που σημειώθηκε στην απελευθέρωση των ροών κεφαλαίων στην ΕΕ, οι κεφαλαιαγορές παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό κατακερματισμένες. Βασισόμενη στο επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, η Επιτροπή ξεκίνησε, τον Σεπτέμβριο του 2015, την πρωτοβουλία της με τίτλο «Ένωση κεφαλαιαγορών». Αυτό περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων που αποσκοπούν στη δημιουργία μιας πραγματικά ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς κεφαλαίων έως το 2020. Μια ενδιάμεση αναθεώρηση του σχεδίου δράσης της Ένωσης για τις κεφαλαιαγορές δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2017. Επιπλέον, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εργάζονται για την εξάλειψη εμποδίων στις διασυνοριακές επενδύσεις που εμπίπτουν στις εθνικές αρμοδιότητες. Η ομάδα εμπειρογνομόνων για τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων δημιουργήθηκε για να εξετάσει το ζήτημα αυτό. Τον Μάρτιο του 2017, με την παρακολούθηση των εργασιών της ομάδας εμπειρογνομόνων, η Επιτροπή δημοσίευσε μια έκθεση που περιγράφει την κατάσταση στα κράτη μέλη. Τον Μάρτιο του 2019, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με τίτλο «Ένωση των

²⁰Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 75

²¹Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 215

κεφαλαιαγορών: πρόδος στην οικοδόμηση μιας ενιαίας αγοράς κεφαλαίων για μια ισχυρή οικονομική και νομισματική ένωση»²².

Η Επιτροπή εργάζεται επίσης για την κατάργηση των υφιστάμενων διμερών επενδυτικών συνθηκών εντός της ΕΕ, πολλές από τις οποίες υπήρχαν πριν από τους τελευταίους γύρους της διεύρυνσης της ΕΕ. Αυτές οι συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών θεωρούνται από την Επιτροπή ως εμπόδιο στην ενιαία αγορά, καθώς και οι δύο συγκρούονται και αλληλεπικαλύπτονται με το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΧΡΗΜΑ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε ΚΑΙ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4.1 Η έννοια του χρήματος

Ως χρήμα καλείται κάθε αγαθό το οποίο χρησιμεύει για την ανταλλαγή όλων των άλλων αγαθών και τη μέτρηση της αξίας τους. Χρήμα δηλαδή είναι οτιδήποτε η κοινωνία αποδέχεται ως γενικό μέσο ανταλλαγής και κοινό μέτρο σύγκρισης της ανταλλακτικής αξίας των αγαθών. Με τη χρησιμοποίηση του χρήματος η ανταλλαγή χωρίζεται σε δύο πράξεις:

Σε μια αγορά και μια πώληση και έτσι διευκολύνεται σε μεγάλο βαθμό η ανταλλαγή. Στην αρχή ως χρήμα οι λαοί χρησιμοποίησαν διάφορα είδη, ζώα, δέρματα, σιτάρι, σίδηρο, λάδι κ.ά. Ορίζονταν δηλαδή ότι το ζώο Α μπορούσε να ανταλλαγεί με X ποσότητα λαδιού ή Ψ ποσότητα σιταριού. Αυτή δηλαδή ήταν η ανταλλακτική αξία δύο αγαθών: X ποσότητα λαδιού ή Ψ ποσότητα σιταριού με το ζώο Α.

²²Παπαδημητρίου Κ., (2010), Οικονομικές ελευθερίες, κοινωνικά δικαιώματα και η απαγόρευση των διακρίσεων στο δίκαιο της ΕΕ, εκδόσεις Σάκκουλα

Αργότερα χρησιμοποιήθηκαν τα μέταλλα κυρίως ο χρυσός και το ασήμι. Οι λόγοι της χρησιμοποίησής τους ήταν²³:

1. Η μεγάλη αξία τους σε μικρό όγκο με αποτέλεσμα να μεταφέρονται και να φυλάσσονται εύκολα.
2. Η περιορισμένη ποσότητα στη φύση.
3. Η δυσκολία αλλοίωσης (δηλαδή νόθευσής τους).
4. Η αντοχή και η διατήρηση στο χρόνο
5. Η διαίρεσή τους σε μικρά κομμάτια, χωρίς να χάνουν την αξία τους.

4.2 Οι λειτουργίες του χρήματος

Το χρήμα, ανεξαρτήτως μορφής, επιτελεί τρεις διαφορετικές λειτουργίες. Είναι ένα μέσο συναλλαγής - ένα μέσο πληρωμής με αξία την οποία όλοι εμπιστεύονται. Είναι επίσης μια λογιστική μονάδα που επιτρέπει τον καθορισμό της τιμής των αγαθών και των υπηρεσιών. Τέλος, είναι ένα μέσο αποθήκευσης αξίας. Μόνο ένα μέρος των μετρητών σε ευρώ βρίσκεται στην ουσία σε κυκλοφορία, δηλαδή χρησιμοποιείται για την επεξεργασία πληρωμών. Για παράδειγμα, πολλά από τα τραπεζογραμμάτια των 50 ευρώ σε κυκλοφορία χρησιμοποιούνται για αποθησαυρισμό.

Οι κεντρικές τράπεζες συνήθως καθορίζουν και παρακολουθούν διάφορα νομισματικά μεγέθη. Οι εξελίξεις στα μεγέθη αυτά φανερώνουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το χρήμα και τις τιμές. Διάφορα νομισματικά μεγέθη είναι απαραίτητα διότι ένας μεγάλος αριθμός διαφορετικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων χαρακτηρίζονται από υποκαταστασιμότητα και η φύση και τα χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, των συναλλαγών και των μέσων πληρωμής αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Το Ευρωσύστημα έχει καθορίσει ένα στενό (M1), ένα «ενδιάμεσο» (M2) και ένα ευρύ

²³Mankiw G., (2010), Μακροοικονομική θεωρία, εκδόσεις Gutenberg

(M3) νομισματικό μέγεθος, τα οποία χρησιμοποιούνται στη νομισματική ανάλυση της ΕΚΤ. Ως μέρος της στρατηγικής της για τη νομισματική πολιτική, η ΕΚΤ μελετά τις εξελίξεις στα εν λόγω μεγέθη, σε συνδυασμό με πληθώρα άλλων πληροφοριών και αναλύσεων²⁴.

4.3 Ρευστά διαθέσιμα (μετρητά)

Τα μετρητά είναι επίσης γνωστά ως χρήματα, σε φυσική μορφή. Τα μετρητά, σε εταιρικό περιβάλλον, συνήθως περιλαμβάνουν τραπεζικούς λογαριασμούς και εμπορεύσιμους τίτλους, όπως κρατικά ομόλογα και αποδοχές του τραπεζίτη. Αν και τα μετρητά συνήθως αναφέρονται σε χρήματα, ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να υποδείξει χρήματα σε τραπεζικούς λογαριασμούς, επιταγές ή οποιαδήποτε άλλη μορφή νομίσματος που είναι εύκολα προσβάσιμη και μπορεί γρήγορα να μετατραπεί σε φυσικά μετρητά²⁵.

Τα ρευστά διαθέσιμα στη φυσική τους μορφή είναι η πιο απλή, ευρύτερα αποδεκτή και αξιόπιστη μέθοδος πληρωμής, για αυτό πολλές επιχειρήσεις δέχονται μόνο μετρητά. Οι έλεγχοι μπορούν να συμβούν και οι πιστωτικές κάρτες μπορούν να απορριφθούν, αλλά τα χρήματα σε μετρητά δεν απαιτούν επιπλέον επεξεργασία. Ωστόσο, είναι λιγότερο συνηθισμένο για τους ανθρώπους να μεταφέρουν μετρητά μαζί τους, λόγω της αυξανόμενης αξιοπιστίας και ευκολίας της ηλεκτρονικής τραπεζικής και των συστημάτων πληρωμών.

Στον τομέα της χρηματοδότησης και των τραπεζικών εργασιών, τα μετρητά δείχνουν τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας ή οποιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία που μπορούν να μετατραπούν σε μετρητά εντός ενός έτους. Οι ταμειακές ροές μιας επιχείρησης δείχνουν το καθαρό ποσό μετρητών που έχει μια επιχείρηση, αφού έχει συντελεστεί τόσο σε εισερχόμενα όσο και σε εξερχόμενα μετρητά και περιουσιακά στοιχεία, και μπορεί να αποτελέσει έναν καλό πόρο για πιθανούς επενδυτές. Η κατάσταση ταμειακών ροών μιας εταιρείας παρουσιάζει όλα τα εισερχόμενα μετρητά, όπως το καθαρό εισόδημα, και τα εξερχόμενα μετρητά που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη εξόδων όπως εξοπλισμός και επενδύσεις.

²⁴Mankiw G., (2010), Μακροοικονομική θεωρία, εκδόσεις Gutenberg

²⁵Βασιλείου Δ., (2018), Χρηματοοικονομική διοίκηση, εκδόσεις Rosili

4.4 Τραπεζικές καταθέσεις , τραπεζικά δάνεια

Οι τραπεζικές καταθέσεις αποτελούνται από χρήματα που τοποθετούνται σε τραπεζικά ιδρύματα για φύλαξη. Οι καταθέσεις αυτές κατατίθενται σε λογαριασμούς καταθέσεων, όπως λογαριασμούς ταμειωτηρίου, λογαριασμούς ελέγχου και λογαριασμούς της αγοράς χρήματος. Ο κάτοχος του λογαριασμού έχει το δικαίωμα να αποσύρει τα κατατεθειμένα κεφάλαια, όπως ορίζεται στους όρους και τις προϋποθέσεις που διέπουν τη συμφωνία λογαριασμού²⁶.

Η ίδια η κατάθεση είναι μια οφειλή που οφείλεται από την τράπεζα στον καταθέτη. Οι τραπεζικές καταθέσεις αναφέρονται σε αυτήν την υποχρέωση και όχι στα πραγματικά κεφάλαια που έχουν κατατεθεί. Όταν κάποιος ανοίγει έναν τραπεζικό λογαριασμό και κάνει μια κατάθεση σε μετρητά, παραδίδει τον νόμιμο τίτλο στα μετρητά και γίνεται ένα περιουσιακό στοιχείο της τράπεζας. Με τη σειρά του, ο λογαριασμός αποτελεί υποχρέωση προς την τράπεζα.

Ένας τρεχούμενος λογαριασμός, που ονομάζεται επίσης λογαριασμός καταθέσεων ζήτησης, είναι ένας βασικός λογαριασμός ελέγχου. Οι καταναλωτές καταθέτουν χρήματα και τα κατατεθειμένα χρήματα μπορούν να αποσύρονται, όπως επιθυμεί ο κάτοχος του λογαριασμού, κατόπιν αιτήματος. Αυτοί οι λογαριασμοί επιτρέπουν συχνά στον κάτοχο του λογαριασμού να αποσύρει τα χρήματα χρησιμοποιώντας τραπεζικές κάρτες, επιταγές ή συμπληρωματικά φύλλα ανάληψης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τράπεζες χρεώνουν μηνιαίες χρεώσεις για τους τρεχούμενους λογαριασμούς, αλλά μπορούν να παραιτηθούν από το τέλος εάν ο κάτοχος λογαριασμού πληροί άλλες απαιτήσεις, όπως η δημιουργία άμεσης κατάθεσης ή η πραγματοποίηση ορισμένου αριθμού μηνιαίων μεταφορών σε λογαριασμό ταμειωτηρίου.

Οι λογαριασμοί αποταμίευσης προσφέρουν στους κατόχους λογαριασμών τόκους από τις καταθέσεις τους. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κάτοχοι λογαριασμού ενδέχεται να υποστούν μηνιαία αμοιβή εάν δεν διατηρήσουν ένα καθορισμένο υπόλοιπο ή έναν ορισμένο αριθμό καταθέσεων. Παρόλο που οι λογαριασμοί ταμειωτηρίου δεν συνδέονται με χαρτονομίσματα ή κάρτες όπως οι τρέχοντες λογαριασμοί, τα χρήματά τους είναι σχετικά εύκολο για τους κατόχους λογαριασμών να έχουν πρόσβαση.

²⁶Στεφάνου Κ., (2019), Χρηματοοικονομική λογιστική, εκδόσεις University studio press

Αντίθετα, ένας λογαριασμός της αγοράς χρήματος προσφέρει ελαφρώς υψηλότερα επιτόκια από έναν λογαριασμό ταμειυτηρίου, αλλά οι κάτοχοι λογαριασμού αντιμετωπίζουν περισσότερους περιορισμούς όσον αφορά τον αριθμό ελέγχων ή μεταβιβάσεων που μπορούν να πραγματοποιήσουν από λογαριασμούς της αγοράς χρήματος.

Επίσης, ένα τραπεζικό δάνειο είναι χρήματα, ακίνητα ή άλλα υλικά αγαθά που παρέχονται σε άλλο μέρος σε αντάλλαγμα για μελλοντική εξόφληση της αξίας του δανείου ή του ποσού του κεφαλαίου μαζί με τόκους ή χρηματοοικονομικά έξοδα. Ένα δάνειο μπορεί να είναι για ένα συγκεκριμένο, εφάπαξ ποσό ή μπορεί να είναι διαθέσιμο ως πιστωτική γραμμή ανοικτού τύπου μέχρι ένα καθορισμένο όριο ή ανώτατο όριο²⁷.

Τα δάνεια εκδίδονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα δάνεια επιτρέπουν την αύξηση της συνολικής προσφοράς χρήματος σε μια οικονομία και ανοίγουν τον ανταγωνισμό μέσω δανεισμού σε νέες επιχειρήσεις. Τα δάνεια βοηθούν επίσης τις υπάρχουσες επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητές. Οι τόκοι και οι αμοιβές από δάνεια αποτελούν κύρια πηγή εσόδων για πολλές τράπεζες, καθώς και ορισμένους λιανοπωλητές μέσω της χρήσης πιστωτικών διευκολύνσεων και πιστωτικών καρτών. Μπορούν επίσης να λάβουν τη μορφή ομολογιών και πιστοποιητικών κατάθεσης. Συχνά αναλύεται ο δείκτης χρέους / εισοδήματος ενός ατόμου για να διαπιστωθεί αν μπορεί να επιστραφεί ένα δάνειο.

Οι όροι δανείου συμφωνούνται από κάθε συμβαλλόμενο μέρος στη συναλλαγή πριν από τη μετατροπή χρημάτων ή περιουσιακών στοιχείων σε εκταμίευση. Αν ο δανειστής απαιτεί εξασφάλιση, η απαίτηση αυτή θα περιγραφεί στα έγγραφα δανείου. Τα περισσότερα δάνεια έχουν επίσης διατάξεις σχετικά με το μέγιστο ποσό τόκων, καθώς και άλλες συμφωνίες, όπως το χρονικό διάστημα πριν από την εξόφληση.

4.5 Ομόλογα

Ένα ομόλογο είναι ένα μέσο σταθερού εισοδήματος που αντιπροσωπεύει ένα δάνειο που πραγματοποιείται από έναν επενδυτή σε έναν δανειολήπτη. Ένας δεσμός θα

²⁷Στεφάνου Κ., (2019), Χρηματοοικονομική λογιστική, εκδόσεις University studio press

μπορούσε να θεωρηθεί ως μια σύμβαση μεταξύ του δανειστή και του δανειολήπτη που περιλαμβάνει τις λεπτομέρειες του δανείου και των πληρωμών του. Τα ομόλογα χρησιμοποιούνται από εταιρείες, δήμους, κράτη και κυρίαρχες κυβερνήσεις για τη χρηματοδότηση έργων και επιχειρήσεων. Οι κάτοχοι των ομολόγων είναι χρεώστες ή πιστωτές του εκδότη. Τα στοιχεία των ομολογιών περιλαμβάνουν την ημερομηνία λήξης κατά την οποία ο κύριος του δανείου πρέπει να καταβληθεί στον κάτοχο των ομολογιών και συνήθως περιλαμβάνει τους όρους για μεταβλητούς ή σταθερούς τόκους που καταβάλλει ο δανειολήπτης²⁸.

Οι κυβερνήσεις (σε όλα τα επίπεδα) και οι εταιρείες χρησιμοποιούν συνήθως ομόλογα για να δανειστούν χρήματα. Ομοίως, οι επιχειρήσεις συχνά δανείζονται για να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους, να αγοράσουν ακίνητα και εξοπλισμό, να πραγματοποιήσουν κερδοφόρα έργα, να πραγματοποιήσουν έρευνα και ανάπτυξη ή να προσλάβουν εργαζόμενους. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι μεγάλοι οργανισμοί είναι ότι συνήθως χρειάζονται πολύ περισσότερα χρήματα από όσα μπορεί να προσφέρει η μέση τράπεζα. Τα ομόλογα παρέχουν μια λύση επιτρέποντας σε πολλούς μεμονωμένους επενδυτές να αναλάβουν το ρόλο του δανειστή. Πράγματι, οι αγορές δημόσιου χρέους επιτρέπουν σε χιλιάδες επενδυτές να δανείζουν το καθένα από τα κεφάλαια που απαιτούνται. Επιπλέον, οι αγορές επιτρέπουν στους δανειστές να πωλούν τα ομόλογα τους σε άλλους επενδυτές ή να αγοράζουν ομόλογα από άλλα άτομα πολύ καιρό μετά την αύξηση του κεφαλαίου από τον αρχικό οργανισμό έκδοσης.

Τα ομόλογα συνήθως αναφέρονται ως τίτλοι σταθερού εισοδήματος και είναι μία από τις τρεις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων που συνήθως γνωρίζουν οι μεμονωμένοι επενδυτές, μαζί με τις μετοχές και τα μετρητά

Πολλά εταιρικά και κρατικά ομόλογα διαπραγματεύονται δημόσια. Άλλα διαπραγματεύονται μόνο εξωχρηματιστηριακά ή ιδιωτικά μεταξύ του δανειολήπτη και του δανειστή.

Όταν οι εταιρείες ή άλλες οντότητες πρέπει να συγκεντρώσουν χρήματα για τη χρηματοδότηση νέων έργων, τη διατήρηση των υφιστάμενων δραστηριοτήτων ή την αναχρηματοδότηση των υφιστάμενων χρεών, μπορούν να εκδίδουν ομολογίες απευθείας στους επενδυτές. Ο δανειολήπτης (εκδότης) εκδίδει ένα ομολογιακό δάνειο

²⁸Βασιλείου Δ., (2018), Χρηματοοικονομική διοίκηση, εκδόσεις Rosili

που περιλαμβάνει τους όρους του δανείου, τις πληρωμές τόκων που θα γίνουν και τον χρόνο με τον οποίο θα πρέπει να επιστραφούν τα δανειακά κεφάλαια (κύριος τίτλος). Η πληρωμή τόκων (το κουπόνι) είναι μέρος της απόδοσης που κερδίζουν οι ομολογιούχοι για τη χρηματοδότηση των δανείων τους προς τον εκδότη. Το επιτόκιο που καθορίζει την πληρωμή ονομάζεται το επιτόκιο κουπονιού.

Η αρχική τιμή των περισσότερων ομολόγων καθορίζεται συνήθως στην ονομαστική αξία. Η πραγματική τιμή αγοράς ενός ομολόγου εξαρτάται από διάφορους παράγοντες: την πιστωτική ποιότητα του εκδότη, το χρονικό διάστημα μέχρι τη λήξη του και το επιτόκιο του κουπονιού σε σύγκριση με το περιβάλλον γενικού επιτοκίου εκείνη την εποχή²⁹.

Τα περισσότερα ομόλογα μπορούν να πωληθούν από τον αρχικό κάτοχο ομολογίων σε άλλους επενδυτές μετά την έκδοσή τους. Με άλλα λόγια, ένας επενδυτής ομολόγων δεν χρειάζεται να κατέχει ομολογιακό δάνειο μέχρι τη λήξη του. Είναι επίσης κοινό το γεγονός ότι τα ομόλογα επαναγοράζονται από τον δανειολήπτη εάν μειωθούν τα επιτόκια ή εάν έχει βελτιωθεί η πίστωση του δανειολήπτη και μπορεί να εκδώσει νέα ομόλογα με χαμηλότερο κόστος.

Τα περισσότερα ομόλογα έχουν ορισμένα κοινά βασικά χαρακτηριστικά, όπως:

1. Ονομαστική αξία. Είναι το χρηματικό ποσό που το ομόλογο θα αξίζει στη λήξη. είναι επίσης το ποσό αναφοράς που χρησιμοποιεί ο εκδότης των ομολόγων για τον υπολογισμό των τόκων.
2. Το επιτόκιο τοκομεριδίου. Είναι το επιτόκιο που ο εκδότης του ομολόγου θα πληρώσει στην ονομαστική αξία του ομολόγου, εκφρασμένο ως ποσοστό.
3. Οι ημερομηνίες των κουπονιών είναι οι ημερομηνίες κατά τις οποίες ο εκδότης των ομολόγων θα καταβάλει τόκους. Οι πληρωμές μπορούν να γίνονται σε οποιοδήποτε διάστημα, αλλά το πρότυπο είναι οι εξαμηνιαίες πληρωμές.

²⁹Βασιλείου Δ., (2018), Χρηματοοικονομική διοίκηση, εκδόσεις Rosili

4. Η ημερομηνία λήξης είναι η ημερομηνία κατά την οποία το ομολογιακό δάνειο θα ωριμάσει και ο εκδότης ομολογιών θα πληρώσει στον κάτοχο των ομολόγων την ονομαστική αξία του ομολόγου.
5. Η τιμή έκδοσης είναι η τιμή στην οποία ο εκδότης ομολόγων αρχικά πωλεί τα ομόλογα.

4.6 Μετοχές

Οι μετοχές είναι μερίδια συμμετοχής σε μια εταιρεία ή σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο που εξασφαλίζουν την ισότιμη κατανομή των τυχόν κερδών, εφόσον υπάρχουν, με τη μορφή μερισμάτων. Οι δύο κύριοι τύποι μετοχών είναι κοινές μετοχές και προνομιούχες μετοχές. Εδώ και αρκετά χρόνια οι χειρόγραφες μετοχές έχουν αντικατασταθεί από την ηλεκτρονική καταγραφή, καθώς οι μετοχές αμοιβαίων κεφαλαίων καταγράφονται ηλεκτρονικά. Κατά την ίδρυση μιας εταιρείας, οι ιδιοκτήτες μπορούν να επιλέξουν να εκδίδουν κοινό απόθεμα ή προνομιούχο απόθεμα. Οι περισσότερες εταιρείες εκδίδουν κοινό απόθεμα. Το απόθεμα μπορεί να ωφελήσει τους μετόχους μέσω ανατίμησης και μερισμάτων, καθιστώντας τα κοινά αποθέματα πιο επικίνδυνα από τα προνομιούχα αποθέματα. Το κοινό απόθεμα περιλαμβάνει επίσης δικαιώματα ψήφου, δίνοντας στους μετόχους μεγαλύτερο έλεγχο της επιχείρησης. Επιπλέον, ορισμένα κοινά αποθέματα διαθέτουν δικαιώματα προτίμησης, εξασφαλίζοντας ότι οι μέτοχοι μπορούν να αγοράζουν νέες μετοχές και να διατηρούν το ποσοστό συμμετοχής τους όταν η εταιρεία εκδίδει νέο απόθεμα³⁰.

Αντίθετα, το προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο δεν προσφέρει συνήθως εκτίμηση αξίας ή δικαιωμάτων ψήφου στην εταιρεία. Ωστόσο, το απόθεμα έχει συνήθως καθορίσει κριτήρια πληρωμής ένα μέρισμα που καταβάλλεται τακτικά, καθιστώντας το απόθεμα λιγότερο επικίνδυνο από το κοινό απόθεμα. Επίσης, το προνομιούχο απόθεμα μπορεί συχνά να εξαργυρωθεί σε μια πιο ευεργετική τιμή από το κοινό απόθεμα. Επειδή το προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο έχει προτεραιότητα έναντι του κοινού μετοχικού κεφαλαίου, οι προνομιούχοι μέτοχοι λαμβάνουν πληρωμή πριν από τους κοινούς μετόχους.

³⁰Βασιλείου Δ., (2018), Χρηματοοικονομική διοίκηση, εκδόσεις Rosili

Οι εγκεκριμένες μετοχές περιλαμβάνουν τον αριθμό μετοχών που μπορεί να εκδώσει το διοικητικό συμβούλιο μιας εταιρείας. Οι εκδομένες μετοχές περιλαμβάνουν τον αριθμό των μετοχών που δίνονται στους μετόχους και υπολογίζονται για σκοπούς ιδιοκτησίας. Επειδή η κυριότητα των μετόχων επηρεάζεται από τον αριθμό των εγκεκριμένων μετοχών, οι μέτοχοι μπορούν να περιορίσουν αυτόν τον αριθμό όπως κρίνουν κατάλληλο. Όταν οι μέτοχοι επιθυμούν να αυξήσουν τον αριθμό των εγκεκριμένων μετοχών, πραγματοποιούν μια συνάντηση για να συζητήσουν το θέμα και να συνάψουν συμφωνία. Όταν οι μέτοχοι συμφωνούν να αυξήσουν τον αριθμό των εγκεκριμένων μετοχών, υποβάλλεται επίσημη αίτηση στο κράτος με την κατάθεση άρθρων τροποποίησης³¹.

Αυτό που οι μέτοχοι κατέχουν είναι οι μετοχές που εκδίδει η εταιρεία. Οι μέτοχοι δεν μπορούν να κάνουν ότι θέλουν με μια εταιρεία ή τα περιουσιακά της στοιχεία. Η κατοχή μετοχών δίνει το δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις μετόχων, τη λήψη μερισμάτων (τα κέρδη της εταιρείας) εάν και πότε διανέμονται και δίνει το δικαίωμα στον μέτοχο να πουλήσει τις μετοχές του σε κάποιον άλλο.

Η σημασία της ιδιότητας του μετόχου είναι ότι δικαιούται ένα μέρος των κερδών της εταιρείας, το οποίο είναι το θεμέλιο της αξίας του αποθέματος. Έτσι όσο περισσότερες μετοχές κάποιος κατέχει τόσο μεγαλύτερο είναι το μέρος των κερδών που λαμβάνει από αυτές.

4.7 Το πλαστικό χρήμα

Ως «πλαστικό χρήμα» εννοούνται οι συναλλαγές με μαγνητικά μέσα (χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες) και γενικότερα όλα τα είδη των ηλεκτρονικών συναλλαγών δηλαδή όλοι οι τύποι συναλλαγών πέρα από μετρητά και επιταγές. Είναι γεγονός πως σήμερα εξαιτίας της μεγάλης ανάπτυξης του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών οι συναλλαγές με πλαστικό χρήμα έχουν γίνει εξαιρετικά δημοφιλείς³².

Για παράδειγμα, σήμερα σημαντική εξέλιξη παρουσιάζει το διαδικτυακό ηλεκτρονικό εμπόριο. Το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει δύο τρόπους δραστηριότητας: καθαρό ή ολικό και το μερικό. Στο καθαρό ή ολικό γίνονται μέσω διαδικτύου και η παραγγελία και η πληρωμή και η παράδοση. Το μερικό διαφέρει στην παράδοση γιατί δεν γίνεται από

³¹Στεφάνου Κ., (2019), Χρηματοοικονομική λογιστική, εκδόσεις University studio press

³²Dornbusch R., Fischer S., (2008), Μακροοικονομική, εκδόσεις Κριτική

το διαδίκτυο αλλά με φυσικό τρόπο. Το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει αναφερθεί ως μια από τις μεγαλύτερες εξελίξεις των τελευταίων χρόνων αφού έχει δημιουργήσει μια επανάσταση στον τρόπο πώλησης αρκετών αγαθών και υπηρεσιών.

Πλεονεκτήματα από το ηλεκτρονικό εμπόριο έχουν οι επιχειρήσεις-οργανισμοί γιατί μειώνονται τα έξοδα για τον επιχειρηματία αφού δεν έχει τα ίδια έξοδα που θα είχε σε μία παραδοσιακή επιχείρηση οπότε μπορεί να έχει χαμηλότερες τιμές με αποτέλεσμα περισσότερα κέρδη. Πολλές παραδοσιακές επιχειρήσεις δημιουργούν και ιστοσελίδα με την επιχείρησή τους αφού τα οφέλη είναι πολλά και κυρίως σε αυτή τη περίοδο που υπάρχει κρίση. Ακόμη πλεονεκτήματα έχει ο καταναλωτής αφού μπορεί εύκολα και γρήγορα να βρει αυτό που θέλει, να κάνει συναλλαγές και να ανταλλάξει απόψεις πάνω σε αυτά που τον ενδιαφέρουν. Άτομα με ειδικές ανάγκες που δεν έχουν την δυνατότητα και εξυπηρετούνται καθημερινά για τις δουλειές τους είναι μια πολύ μεγάλη διευκόλυνση. Επίσης πλεονεκτήματα έχει η κοινωνία αφού μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου μειώνεται η έκδοση φυλλαδίων με αποτέλεσμα να αποφεύγεται η ρύπανση του περιβάλλοντος³³.

Μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου έχουμε αλλαγές. Βελτιώνεται το άμεσο Μάρκετινγκ, μεταμορφώνονται οι επιχειρήσεις-οργανισμοί και επαναπροσδιορίζονται οι επιχειρήσεις. Προσφέρει τη δυνατότητα στον καταναλωτή να βρει εύκολα και γρήγορα προϊόντα σε συμφέρουσες τιμές και τα συγκρίνει χωρίς να καταναλώσει πολύ χρόνο. Οι χρήστες που αγόρασαν από το Διαδίκτυο το 2011 ήταν 4% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου ενώ οι χρήστες του διαδικτύου ήταν 2 δισεκατομμύρια.

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο διαφέρει από το Ηλεκτρονικό Επιχειρείν αν και πολλοί είναι αυτοί που τα συγχέουν. Όταν λέμε Ηλεκτρονικό Εμπόριο εννοούμε τη συναλλαγή χρημάτων και αγαθών μεταξύ δύο ή περισσοτέρων μερών. Ενώ το Ηλεκτρονικό Επιχειρείν είναι μια ευρύτερη έννοια, γιατί περιέχει και άλλες έννοιες και δραστηριότητες όπως οι προμήθειες, προσέλκυση επενδυτών, εύρεση προσωπικού κ.α..

Οι εφαρμογές του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι:

- Ανταλλαγή πληροφοριών / Προβολή

³³Λεόντιος Μ. & Γαβανά Α.,(2005), Εισαγωγή στους Η/Υ, εκδόσεις Γκιούρδας
29

- Παραγγελία
- Παράδοση προϊόντος
- Πληρωμή
- Ηλεκτρονική ανταλλαγή παραστατικών
- Εξυπηρέτηση πελατών μετά την πώληση

Όμως στο πυρήνα του η έννοια «πλαστικό χρήμα» σχετίζεται κυρίως με τις κάρτες πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών. Οι κάρτες διακρίνονται κυρίως σε:

1. Χρεωστική κάρτα, είναι μια κάρτα που εκδίδεται από τράπεζες ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η οποία επιτρέπει στους πελάτες τους να έχουν ηλεκτρονική πρόσβαση στους τραπεζικούς λογαριασμούς τους για να τραβήξουν χρήματα ή να πληρώσουν για αγαθά και υπηρεσίες. Έτσι εξαλείφεται η ανάγκη των πελατών των τραπεζών να πάνε σε ένα φυσικό κατάστημα για να τραβήξουν μετρητά από το λογαριασμό τους, καθώς αυτό μπορούν να το κάνουν πλέον μέσω ATM ή χρησιμοποιώντας την χρεωστική κάρτα σε διάφορα εμπορικά σημεία. Η χρεωστική κάρτα, ως μέσο πληρωμής, καταργεί επίσης την ανάγκη ύπαρξης μετρητών ή επιταγών και καρτών ανάληψης μετρητών, καθώς χρησιμοποιώντας την, τα κεφάλαια μεταφέρονται άμεσα από το λογαριασμό της τράπεζας του πελάτη στον εκάστοτε επιχειρηματικό³⁴.

2. Πιστωτική κάρτα, είναι ένα μέσο πληρωμής το οποίο παρέχει στον κάτοχο της τη δυνατότητα να δανειστεί κεφάλαια τα οποία καλείται να αποπληρώσει αργότερα με κάποιο τόκο. Ο εκδότης της κάρτας είναι συνήθως κάποιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και χρησιμοποιείται για βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση, ενώ δίνει την δυνατότητα στον κάτοχο να συνεχίζει να δανείζεται μέχρι ένα συγκεκριμένο πιστωτικό όριο κάθε μήνα.

Ο κάτοχος της πιστωτικής κάρτας πρέπει να αποπληρώσει το χρέος του στον πάροχο (πιστωτή) μέσα σε κάποιο ορισμένο χρονικό διάστημα, το οποίο μπορεί να κυμαίνεται από 1 έως 30 μέρες. Αν δεν το αποπληρώσει, του επιβάλλονται τόκοι υπερημερίας.

³⁴Dornbusch R., Fischer S., (2008), Μακροοικονομική, εκδόσεις Κριτική

Τέλος, ένα ακόμη παράδειγμα της χρήσης του «πλαστικού χρήματος» είναι η χρήση του Internet Banking. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επικοινωνούν με τις τράπεζες³⁵. Οι τράπεζες υπήρξαν πρωτοπόρες στην χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και χρησιμοποιούν τα πλέον εξελιγμένα συστήματα πληροφορικής για τις διεργασίες και λειτουργίες τους. Έτσι έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν στους πελάτες τη δυνατότητα ηλεκτρονικών τραπεζικών υπηρεσιών με αρκετή ευκολία. Η χρήση των ηλεκτρονικών τραπεζικών υπηρεσιών είναι ένα δυναμικό και πρωτοπόρο εργαλείο, αλλά και πλεονέκτημα, για τις τράπεζες και τους πελάτες αφού αποφεύγεται η χρήση χαρτιών και προσωπικής επικοινωνίας με τους υπαλλήλους της τράπεζας, που είναι και χρονοβόρα και με αρκετό κόστος, δίνοντας στον πελάτη την ευχέρεια της διαχείρισης του λογαριασμού του κατά βούληση, όποια στιγμή το θελήσει. Αυτό γίνεται μέσα από μια ιστοσελίδα και ονομάζεται internet banking. «Με τον όρο λοιπόν internet banking εννοούμε τη χρήση του διαδικτύου για τη διενέργεια, από φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, τραπεζικών συναλλαγών και λοιπών τραπεζικών υπηρεσιών». Οι υπηρεσίες μπορεί να αφορούν στην ενημέρωση για το υπόλοιπο ή την κίνηση λογαριασμών (καταθετικών, χορηγητικών ή επενδυτικών) που τηρούνται σε μια τράπεζα ή στη διενέργεια τραπεζικών συν και χρηματιστηριακών συναλλαγών μέσω του διαδικτύου. Ακόμη μπορεί να γίνει πληρωμή δόσεων χορηγητικών λογαριασμών, πληρωμή λογαριασμών οργανισμών κοινής ωφελείας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, κ.α.), πληρωμή λογαριασμών κινητής τηλεφωνίας, πληρωμή εργοδοτικών εισφορών του ΙΚΑ, πληρωμή ασφαλιστρων σε ασφαλιστικές εταιρείες, ενημέρωση για επενδυτικούς λογαριασμούς, χαρτοφυλάκια μετοχών ή υπόλοιπα και κινήσεις τοποθετήσεων σε αμοιβαία κεφάλαια, αίτημα για τη χορήγηση ή την ακύρωση της χορήγησης μπλοκ επιταγών, πληρωμή των δόσεων των πιστωτικών καρτών εκδόσεως της κάθε τράπεζας, πληροφόρηση για τις τιμές συναλλάγματος, τιμές Αμοιβαίων Κεφαλαίων, καθώς και τις τιμές κλεισίματος του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. Η ενημέρωση μπορεί να εμφανιστεί στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή του χρήστη των υπηρεσιών internet banking ή να εκτυπωθεί³⁶.

4.8 Γενική επισκόπηση της παραοικονομίας

³⁵ Αγγελόπουλος Π, (2010), Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, εκδόσεις Σταμούλη

³⁶ Αγγελόπουλος Π, (2010), Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, εκδόσεις Σταμούλη

Οι αρνητικές επιπτώσεις της παραοικονομίας στην αξιοπιστία των επίσημων στατιστικών στοιχείων και στην αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής καθιστούν αναγκαίο τον προσδιορισμό της έκτασής της.

Η ύπαρξη της παραοικονομίας οδηγεί σε ένα φαύλο κύκλο αναποτελεσματικότητας της φορολογικής πολιτικής.

ΜΕΙΩΣΗ Α.Ε.Π. ΚΑΤΑ 2,8%

ΑΥΞΗΣΗ
ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 1,3%

ΣΥΝΕΧΗΣ ΑΥΞΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ

Πηγή :Τράπεζα της Ελλάδος Μακροχρόνιες επιδράσεις της αύξησης των φορολογικών εσόδων με παραοικονομία.

4.8.1 Κίνητρα παραοικονομίας

- Ο περιορισμένος βαθμός δυσκολίας και χαμηλός κίνδυνος ανίχνευσης
- Το ύψος των κυρώσεων οικονομικών και ποινικών
- Η δυσκολία συμμόρφωσης με το φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο.
- Η φορολογική και ηθική κουλτούρα.(η δυσαρέσκεια προς τη δικαιοσύνη και τη ανταποδοτικότητα του συστήματος μπορεί να είναι καθοριστική)

Υπάρχει δυσκολία εντοπισμού της παραοικονομίας λόγω συνεχούς μεταβολής σε νέα δεδομένα , αυτό όμως αυξάνει την πρόκληση για τη ανίχνευση και πρόληψη δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στη σκιώδη οικονομία . Τέτοιες δραστηριότητες είναι οι εξής:

- η μεγέθυνση της οικονομίας του διαμοιρασμού (sharing economy)
- η αύξηση διασυνοριακών συναλλαγών και μέσω διαδικτύου (internet based)

- χρήση της τεχνολογίας για τη δημιουργία ψευδών στοιχείων.

4.8.2 Λύσεις για τη αντιμετώπιση της παραοικονομίας

Υπάρχουν λύσεις για τη αντιμετώπιση της παραοικονομίας αρκεί να ξεκινήσουμε από τη σωστή βάση ορισμένες από αυτές είναι οι παρακάτω :

- μείωση των συντελεστών φορολογίας.
- ανταποδοτικότητα του φορολογικού συστήματος.
- εκτεταμένη χρήση του πλαστικού χρήματος
- ηλεκτρονική τιμολόγηση.
- υποχρεωτική χρήση P.OS σε όλα τα επαγγέλματα.
- κατώτατο όριο πληρωμών με μετρητά από καταναλωτές.
- φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις και καταναλωτές.
- κατάρτιση και εκπαίδευση των υπάλληλων της φορολογικής διοίκησης και καταπολέμηση διαφθοράς.
- αλλαγή φορολογικής παιδείας και κουλτούρας

4.9 Τα αδήλωτα κεφάλαια στην Ελλάδα του 2019

Είναι γεγονός ότι τα αδήλωτα κεφάλαια τα οποία συνήθως προέρχονται από δραστηριότητες της παραοικονομίας ήταν ανέκαθεν μια μεγάλη πηγή φορολογικών εσόδων που δεν μπορούσαν να εισπραχθούν και μια «μαύρη τρύπα» στο κρατικό προϋπολογισμό. Ήδη από το 2014 ένας από τους βασικούς στόχους της ΑΑΔΕ είναι η αποκάλυψη αυτών αδήλωτων κεφαλαίων και μάλιστα όχι τόσο πολύ με τιμωρητική διάθεση προς τους παραβάτες του νόμου αλλά με διάθεση να εισπραχθούν όσα το δυνατόν περισσότερα χρήματα και να νομιμοποιηθούν έστω και τώρα αδήλωτα κεφάλαια προκειμένου να τονωθεί η ρευστότητα στην οικονομία.

Στο πλαίσιο αυτό η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και η ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών διαπιστώνοντας την επιτυχία της ρύθμισης για την οικειοθελή αποκάλυψη εισοδημάτων, η οποία έφερε στα δημόσια ταμεία πρόσθετα φορολογικά έσοδα ύψους 711 εκατ. ευρώ το 2018, ενσωμάτωσαν στο πολυνομοσχέδιο μια παραλλαγή της που οδηγεί σε χαμηλότερες κυρώσεις όσους αποκαλύψουν αδήλωτα εισοδήματα³⁷.

Η συγκεκριμένη διάταξη του πολυνομοσχεδίου δίνει τη δυνατότητα στους φορολογούμενους να υποβάλλουν εκπρόθεσμες αρχικές ή τροποποιητικές φορολογικές δηλώσεις, ακόμη και μετά την έναρξη φορολογικού ελέγχου και μέχρι την κοινοποίηση πράξης προσωρινού ή οριστικού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, ώστε να γλιτώσουν από τα βαριά πρόστιμα που επισύρουν οι διαπιστούμενες κατά τους ελέγχους παραβάσεις της μη υποβολής αρχικών δηλώσεων ή της υποβολής ανακριβών δηλώσεων.

Ειδικότερα, προβλέπεται ότι σε κάθε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης αρχικής ή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης από τον φορολογούμενο μετά την έναρξη φορολογικού ελέγχου και την κοινοποίηση προς αυτόν πρόσκλησης παροχής πληροφοριών από τους ελεγκτές, εφόσον από τη δήλωση αυτή προκύψει επιπλέον ποσό φόρου για καταβολή και το ποσό αυτό εξοφληθεί εφάπαξ, μέσα σε 30 μέρες από την υποβολή της δήλωσης, ο φορολογούμενος θα απαλλάσσεται, κατ' αρχήν, από το διαδικαστικό πρόστιμο (100 - 500 ευρώ) που προβλέπει ο Κώδικας Φορολογικών Διαδικασιών.

Ακόμη, θα πληρώνει ως πρόστιμο μόνο ένα ποσό μεταξύ του 6% και του 30% της προκύπτουσας πρόσθετης διαφοράς φόρου και όχι το 10%-50% επί της διαφοράς αυτής που προβλέπει ο Κώδικας Φορολογικών Διαδικασιών. Πιο απλά το τελικό πρόστιμο θα είναι μειωμένο κατά 40%.

Η ρύθμιση θα έχει εφαρμογή και σε υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης. Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται επίσης εκείνες οποίες έχουν συζητηθεί και δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη

³⁷ www.aade.gr

απόφαση του δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί μη αμετάκλητη απόφαση, αλλά δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο³⁸.

Μπορεί τα οικονομικά αποτελέσματα να είναι περίπου πενιχρά, αλλά τα στατιστικά στοιχεία για τα αποτελέσματα του προγράμματος εθελούσιας αποκάλυψης εισοδημάτων που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2016 και μετά από τρεις παρατάσεις πήρε μορφή μόνιμης ρύθμισης με το πρόσφατο πολυνομοσχέδιο, έχουν και μια άλλη ανάγνωση:

460.120 αιτήσεις (οι 136.624 με μοναδικά ΑΦΜ) υποβλήθηκαν στο πρόγραμμα αποκάλυψης "μαύρου χρήματος", δείγμα πως μπορεί η εισπρακτική επιτυχία - κατά πολλούς- να είναι συζητήσιμη πλην η "εμπορικότητα" του μέτρου είναι μεγάλη αφού έπεισε τόσες χιλιάδες φορολογούμενους να ομολογήσουν "φοροδιαφυγή" ή "φοροαποφυγή". Μάλιστα σε βάθος χρόνου είναι πιθανόν αυτό να αποτελέσει τη βάση δημιουργίας μιας ευρύτερης φορολογικής συνείδησης.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης πως από τον Οκτώβριο του 2016 μέχρι τον Νοέμβριο του 2017 τα συνολικά αδήλωτα εισοδήματα που δηλώθηκαν αγγίζουν τα 10 δισ. ευρώ (9,5 δισ. ευρώ) και από αυτά προέκυψαν φόροι και πρόστιμα 711 εκατ. ευρώ.

Στα ταμεία μπήκαν 220 εκατ. ευρώ. Οι αιτήσεις (κάποιες είναι των ιδίων για περισσότερες της μιας χρήσης οικονομικού έτους) είναι τροποποιητικές ή εκπρόθεσμες αρχικών δηλώσεων και το πρόγραμμα έληξε στις 25 Δεκεμβρίου 2018.

Όμως με το πολυνομοσχέδιο ήδη έχει πάρει μόνιμη μορφή, αφού δίνει τη δυνατότητα στους φορολογούμενους να υποβάλλουν τροποποιητικές ή διορθωτικές δηλώσεις καταβάλλοντας αυτοτελή φόρο και όχι πρόστιμα.

Τέλος, στη προσπάθεια καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και της μείωσης των αδήλωτων εισοδημάτων στην τελική ευθεία βρίσκεται η επεξεργασία των διατάξεων του νομοσχεδίου για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών πληρωμών στην αγορά ως μέσο για τον περιορισμό των αδήλωτων εισοδημάτων και γενικά τον περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Στην ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών έχουν υποβληθεί εισηγήσεις για δραστικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των ηλεκτρονικών πληρωμών καθώς από την εμπειρία των τελευταίων δυο ετών προκύπτει ότι αποτελούν ένα πολύ αποτελεσματικό τρόπο για την αύξηση του αποδιδόμενου ΦΠΑ και την αποκάλυψη αδήλωτων εισοδημάτων.

³⁸www.aade.gr

Τόσο στο υπουργείο Οικονομικών όσο και επισήμως στην Τράπεζα της Ελλάδος υποστηρίζουν ότι η σύνδεση της παροχής του αφορολόγητου ορίου στους μισθωτούς και συνταξιούχους με την υποχρεωτική χρήση πλαστικού χρήματος είχε σαν αποτέλεσμα να αυξηθούν τα φορολογικά έσοδα, τα οποία μάλιστα χαρακτηρίζονται ως μη παραμετρικά και μπορούν να διατεθούν κατά τη βούληση της κυβέρνησης, δηλαδή χωρίς την έγκριση των θεσμών.

Τρία μέτρα θεωρούνται δεδομένα προς την κατεύθυνση την ενίσχυσης των ηλεκτρονικών πληρωμών στην αγορά:

1. Η αύξηση του ελάχιστου απαιτούμενου ποσοστού του εισοδήματος μισθωτών συνταξιούχων που θα πρέπει να δαπανηθεί με πιστωτική ή χρεωστική κάρτα προκειμένου να χορηγηθεί η έκπτωση φόρου που οδηγεί στο αφορολόγητο όριο. Σήμερα ένας μισθωτός ή συνταξιούχος θα πρέπει εφόσον έχει εισόδημα έως 10.000 ευρώ να δαπανήσει το 10% του εισοδήματός του με πλαστικό χρήμα, για εισόδημα από 10.001 έως 20.000 ευρώ θα πρέπει να δαπανήσει το 15% και για εισόδημα πάνω από 20.000 ευρώ θα πρέπει να δαπανήσει το 20%. Τα ποσοστά αυτά ισχύουν προοδευτικά, δηλαδή ανά κλιμάκιο. Το βασικό σενάριο που έχει πέσει στο τραπέζι προβλέπει ότι για εισόδημα έως 10.000 το ποσοστό θα αυξηθεί στο 15%, για εισόδημα από 10.001 έως 20.000 θα αυξηθεί στο 20% και για εισόδημα πάνω από 20.000 θα αυξηθεί στο 25%. Ωστόσο, υπάρχει και εισηγήση για μεγαλύτερη αύξηση με ποσοστά 20%, 25% και 30% αντίστοιχα. Αυτό που σημειώνουν πηγές του υπουργείου Οικονομικών είναι ότι τα σημερινά ποσοστά είναι πολύ χαμηλά και οι φορολογούμενοι πραγματοποιούν τις σχετικές δαπάνες με κάρτα μέσα στους πρώτους δυο ή τρεις μήνες του έτους

2. Η μείωση του ελάχιστου ορίου αξίας συναλλαγής μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών πάνω από το οποίο είναι υποχρεωτική η πληρωμή με πλαστικό χρήμα. Σήμερα το όριο είναι 500 ευρώ και θεωρείται δεδομένο ότι θα μειωθεί στα 300 ευρώ. Υπάρχουν όμως και εισηγήσεις για μεγαλύτερη μείωση, δηλαδή ακόμη και στα 200 ευρώ

3. Η έκδοση νέας υπουργικής απόφασης για την υποχρεωτική εγκατάσταση συσκευών ηλεκτρονικών χρεώσεων POS και στους υπόλοιπους κλάδους οι οποίοι σήμερα εξαιρούνται. Πάντως στους κλάδους αυτούς δεν περιλαμβάνονται τα

περίπτερα και τα ταξί που για διαφορετικούς λόγους ο κάθε κλάδος θα υποχρεωθούν σε μεταγενέστερο χρόνο να εγκαταστήσουν POS³⁹.

Τα μέτρα αυτά αναμένονται να οριστικοποιηθούν έως το τέλος Φεβρουαρίου 2020 και αναμένεται να μειώσουν ακόμη περισσότερα τα φαινόμενα φοροδιαφυγής και παραοικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (GDPR) ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΙΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

5.1 Οι αρχές του GDPR

Στο άρθρο 5 του κανονισμού 679 / 2016 περιγράφονται οι βασικές αρχές στις οποίες οφείλουν να σέβονται οι επιχειρήσεις κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων.

Οι πιο σημαντικές από αυτές τις αρχές του GDPR είναι οι εξής⁴⁰:

³⁹www.capital.gr , 24/12/2018

- Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να γίνεται με νόμιμη, δίκαιη και διαφανή μέθοδο.
- Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να συλλέγονται για συγκεκριμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να μην γίνεται επεξεργασία που δεν είναι συμβατή με αυτούς τους σκοπούς.
- Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να είναι επαρκής, σχετική και περιορισμένη για τους σκοπούς για τους οποίους συμβαίνει
- Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει την αναγνώριση των υποκειμένων των δεδομένων μόνο για όσο χρόνο χρειάζεται
- Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία με τρόπο που να εξασφαλίζεται και να προστατεύεται η μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη μεταποίηση αυτών
- Ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος για την απόδειξη της συμμόρφωσης των δεδομένων με τον κανονισμό.
- Η νομιμότητα, η δικαιοσύνη και η διαφάνεια πρέπει να ισχύουν στο έπακρο και η επιχείρηση πρέπει να ορίσει ένα άτομο ως υπεύθυνο για τις μεθόδους επεξεργασίας δεδομένων. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις οφείλουν να ενημερώσουν για το είδος των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία⁴¹.

5.2 Τα δικαιώματα των πολιτών- επενδυτών με το GDPR

Παρακάτω παρουσιάζονται τα σημαντικότερα δικαιώματα που αποκτούν οι πολίτες – επενδυτές της ΕΕ με την εφαρμογή του κανονισμού για το GDPR.

1. Το δικαίωμα ενημέρωσης

⁴⁰Κυριαζόγλου Ι., (2019), Προστασία προσωπικών δεδομένων (GDPR Protection), εκδόσεις Φυλάτος

⁴¹Κυριαζόγλου Ι., (2019), Προστασία προσωπικών δεδομένων (GDPR Protection), εκδόσεις Φυλάτος

Η επιχείρηση που διατηρεί προσωπικά στοιχεία πρέπει να δώσει πληροφορίες σε κάθε άτομο σχετικά με⁴²:

- Τα στοιχεία επικοινωνίας της εταιρείας
- Το σκοπό που η εταιρεία διατηρεί προσωπικά στοιχεία
- Εάν τα προσωπικά δεδομένα παραχωρούνται σε τρίτους και ποιοι είναι αυτοί
- Εάν διαβιβάζονται ή πρόκειται να διαβιβαστούν προσωπικά δεδομένα σε τρίτες χώρες και άλλα παρόμοια ζητήματα

2. Το δικαίωμα πρόσβασης

Ένα άτομο έχει το δικαίωμα πρόσβασης στις προσωπικές του πληροφορίες γεγονός που σημαίνει ότι ο ελεγκτής μητρώου οφείλει να ειδοποιήσει το φυσικό πρόσωπο εάν κάποιο άλλο άτομο ζητήσει να έχει πρόσβαση σε αυτά τα προσωπικά δεδομένα.

3. Το δικαίωμα διόρθωσης των σφαλμάτων

Ο κανονισμός GDPR παρέχει στα φυσικά πρόσωπα το δικαίωμα να απαιτούν διόρθωση για λανθασμένες πληροφορίες που περιέχονται στη βάση δεδομένων κάποιας επιχείρησης.

4. Το δικαίωμα της διαγραφής των δεδομένων

Ένα άτομο έχει το δικαίωμα να ζητήσει διαγραφή των προσωπικών πληροφοριών που αυτό είχε δώσει. Επιπλέον, ένα άτομο έχει επίσης το δικαίωμα να ακυρώσει τη συγκατάθεση που είχε δώσει για την επεξεργασία των δεδομένων.

5. Το δικαίωμα μεταφοράς των δεδομένων

Το δικαίωμα στη φορητότητα δεδομένων είναι επίσης μια νέα απαίτηση του GDPR. Ένα άτομο έχει επομένως δικαίωμα να πάρει όλες τις προσωπικές του πληροφορίες και στη συνέχεια να μεταφέρει αυτά τα δεδομένα σε άλλη επιχείρηση⁴³.

6. Το δικαίωμα ενημέρωσης για παραβιάσεις των δεδομένων

⁴²Κοτσαλής Λ., Μενουδάκος Κ., (2018), Γενικός κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR), εκδόσεις Νομική βιβλιοθήκη

⁴³Νόμος 4624 / 2019

Μία ευθύνη για τις επιχειρήσεις είναι η ενημέρωση των εγγεγραμμένων προσώπων για παραβιάσεις στα δεδομένα και για τα δεδομένα τα οποία έχουν διαρρεύσει. Το δικαίωμα είναι σε ισχύ αν η παραβίαση προκαλεί μεγάλους κινδύνους για τα δικαιώματα και την ελευθερία του ατόμου. Οι προαναφερθέντες κίνδυνοι είναι για παράδειγμα: κλοπές ταυτότητας, απάτες πιστωτικών καρτών ή άλλες εγκληματικές δραστηριότητες. Η κοινοποίηση δεν είναι υποχρεωτική εάν οι πληροφορίες που διαχέονται με προσωπική ταυτότητα έχουν διαρρεύσει όμως τα κρυπτογραφημένα κλειδιά δεν διαρρεύσαν. Μια επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την ενημέρωση σχετικά με την παραβίαση δεδομένων για την πληρέστερη ενημέρωση των πολιτών.

5.3 Οι προκλήσεις σχετικά με το GDPR και οι καινοτομίες του κανονισμού

5.3.1 Η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων

Το άρθρο 33 του κανονισμού σχετικά με το GDPR ορίζει ότι «Σε περίπτωση παραβίασης των προσωπικών δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και, εφόσον είναι εφικτό, το αργότερο εντός 72 ωρών από την ημερομηνία αυτή υποχρεούται να γνωστοποιήσει το γεγονός, να κοινοποιήσει την παραβίαση των προσωπικών δεδομένων στην εποπτική αρχή σύμφωνα με το άρθρο 55, εκτός εάν είναι πιθανό η παραβίαση προσωπικών δεδομένων να θέσει σε κίνδυνο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων. Στη περίπτωση αυτή η κοινοποίηση προς την εποπτική αρχή δεν γίνεται εντός 72 ωρών και θα πρέπει να συνοδεύεται από τους λόγους της καθυστέρησης⁴⁴».

5.3.2 Το δικαίωμα της διαγραφής δεδομένων

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 17 του GDPR « το άτομο που έχει συναινέσει στη παραχώρηση προσωπικών δεδομένων έχει το δικαίωμα να ζητήσει από την επιχείρηση τη διαγραφή των προσωπικών δεδομένων που τον αφορούν χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και ο ελεγκτής έχει την υποχρέωση να διαγράψει τα προσωπικά δεδομένα. Το άρθρο 17 περιγράφει τα δικαιώματα του ατόμου να ζητήσει

⁴⁴Νόμος 4624 / 2019

τη διαγραφή δεδομένων και οι εταιρείες πρέπει να τηρούν αυτό το αίτημα. Οι εταιρείες πρέπει να έχουν ένα μηχανισμό και διαδικασίες και να βεβαιώνουν το άτομο ότι τα αφαιρεθέντα δεδομένα δεν θα επανέλθουν στο μέλλον.

5.4 Η νομοθεσία σχετικά με το GDPR (Νόμος 4624 / 2019)

Ο νόμος αυτός είναι ουσιαστικά η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης - πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

Βασικοί ορισμοί του νόμου αυτού είναι οι εξής⁴⁵:

1. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα: κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο, το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας, όπως όνομα, σε αριθμό ταυτότητας, σε δεδομένα θέσης, σε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου.
2. Επεξεργασία: κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή.
3. Υπεύθυνος επεξεργασίας : το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· όταν οι σκοποί

⁴⁵Νόμος 4624 / 2019

και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους.

4. Εκτελών την επεξεργασία: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας

5. Παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα: η παραβίαση της ασφάλειας που οδηγεί σε τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, μεταβολή, άνευ άδειας κοινολόγηση ή πρόσβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάστηκαν, αποθηκεύτηκαν ή υποβλήθηκαν κατ' άλλο τρόπο σε επεξεργασία⁴⁶

6. Εποπτική αρχή: ανεξάρτητη δημόσια αρχή που συγκροτείται από κράτος μέλος επιφορτισμένη με την παρακολούθηση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, με σκοπό την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας που τα αφορούν και τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ένωση

7. Υπεύθυνος Προστασίας δεδομένων: Πρόκειται για τον άνθρωπο εκείνον ο οποίος θα ενημερώνει τους χρήστες των οποίων τα δεδομένα επεξεργάζεται η εταιρεία αλλά και θα είναι εκείνος ο οποίος έρχεται σε επικοινωνία με την Εποπτική Αρχή.

8. Φορέας Παρακολούθησης: Με την επιφύλαξη των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων της αρμόδιας εποπτικής αρχής σύμφωνα με τα άρθρα 57 και 58, η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με κώδικα δεοντολογίας δυνάμει του άρθρου 40 μπορεί να διεξάγεται από φορέα που διαθέτει το ενδεδειγμένο επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης σε σχέση με το αντικείμενο του κώδικα και είναι διαπιστευμένος για τον σκοπό αυτόν από την αρμόδια εποπτική αρχή.

Τέλος, σε περίπτωση που η εποπτική αρχή αντιληφθεί μετά από καταγγελία την μη συμμόρφωση κάποιας επιχείρησης σε σχέση με την κείμενη νομοθεσία επιβάλλει ποινές οι οποίες ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης.

⁴⁶Νόμος 4624 / 2019

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων είναι μία από τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της ΕΕ και της ενιαίας αγοράς. Η απελευθέρωση των ροών κεφαλαίου προχώρησε σταδιακά. Από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1994), οι περιορισμοί στις κινήσεις κεφαλαίων καταργήθηκαν όπως επίσης και οι πληρωμές τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και με τρίτες χώρες.

Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων στηρίζει την ενιαία αγορά και συμπληρώνει τις άλλες τρεις ελευθερίες. Συμβάλλει επίσης στην οικονομική ανάπτυξη από το 2007 επιτρέποντας την αποτελεσματική επένδυση κεφαλαίων και προωθώντας τη χρήση του ευρώ ως ένα διεθνές νόμισμα, συμβάλλοντας έτσι στον ρόλο της ΕΕ ως παγκόσμιου παράγοντα. Η ελευθερία κίνησης κεφαλαίων ήταν μια από τις απαραίτητες διαδικασίες για την ανάπτυξη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και την εισαγωγή του ευρώ ως κοινό νόμισμα.

Όπως είδαμε και στην ανάλυση του θέματος η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων κατέχει αποφασιστική θέση για τη δημιουργία μιας ανοικτής, ολοκληρωμένης, ανταγωνιστικής και αποτελεσματικής δομής χρηματοπιστωτικών αγορών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε όλη την Ευρώπη, με την άρση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων τόσο εντός της ΕΕ όσο και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

Τέλος σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων οι πράξεις που ορίζονται ως κινήσεις κεφαλαίων έχουν ως εξής:

- Άμεσες επενδύσεις
- Επενδύσεις σε ακίνητα
- Πράξεις επί τίτλων που διαπραγματεύονται στις κεφαλαιαγορές
- Πράξεις επί τίτλων και άλλων μέσων που διαπραγματεύονται στην αγορά χρήματος
- Λειτουργίες σε τρέχοντες λογαριασμούς και λογαριασμούς καταθέσεων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Πιστώσεις που σχετίζονται με τις εμπορικές συναλλαγές ή με την παροχή υπηρεσιών
- Χρηματοπιστωτικά δάνεια και πιστώσεις
- Εγγυήσεις και άλλες εγγυήσεις
- Μεταφορές στην εκτέλεση των ασφαλιστηρίων συμβολαίων
- Κινήσεις προσωπικού κεφαλαίου
- Φυσική εισαγωγή και εξαγωγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων
- Άλλες κινήσεις κεφαλαίων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Παπαδήμος Λ. (2000), «Από τη δραχμή στο ευρώ», Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδας

Dima C. (2004), The History of Euro In Eng. Ioan – Lucian BOLUNDUT (eds) Annals of the University of Petrosani, vol. IV, Petrosani: Universitas Publising House

Χριστοδουλίδης Θ. – Στεφάνου Κ., (2006), Η συνθήκη του Μάαστριχτ, εκδόσεις Σιδέρης

Μούσης Ν. (2008), Ευρωπαϊκή Ένωση δίκαιο, οικονομία, πολιτική, εκδόσεις Παπαζήση

Θεοδωρόπουλος Σ. (2006), Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Σταμούλη

Αλεξάκης Π. (2000), Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση, εκδόσεις Σάκκουλας

Γιωγγαράς Γ., (2014), Εισαγωγή στην τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ, εκδόσεις Bookstars

Παπαδημητρίου Κ., (2010), Οικονομικές ελευθερίες, κοινωνικά δικαιώματα και η απαγόρευση των διακρίσεων στο δίκαιο της ΕΕ, εκδόσεις Σάκκουλα

Βασιλείου Δ., (2018), Χρηματοοικονομική διοίκηση, εκδόσεις Rosili

Στεφάνου Κ., (2019), Χρηματοοικονομική λογιστική, εκδόσεις University studio press

Κυριαζόγλου Ι., (2019), Προστασία προσωπικών δεδομένων (GDPR Protection), εκδόσεις Φυλάτος

Κοτσαλής Λ., Μενουδάκος Κ., (2018), Γενικός κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR), εκδόσεις Νομική βιβλιοθήκη

Mankiw G., (2010), Μακροοικονομική θεωρία, εκδόσεις Gutenberg

Βασιλείου Δ., (2018), Χρηματοοικονομική διοίκηση, εκδόσεις Rosili

Στεφάνου Κ., (2019), Χρηματοοικονομική λογιστική, εκδόσεις University studio press

Dornbusch R., Fischer S., (2008), Μακροοικονομική, εκδόσεις Κριτική

Λεόντιος Μ. & Γαβανά Α.,(2005), Εισαγωγή στους Η/Υ, εκδόσεις Γκιούρδας

Αγγελόπουλος Π, (2010), Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, εκδόσεις Σταμούλη

Νομοθεσία:

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 63

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 64

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 65

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 66

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 144

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 75

Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, άρθρο 215

Νόμος 4624 / 2019

Λιαδίκτυο:

http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_web_2011el.pdf?347fee7aa23cc06485f888731981b482

<https://ec.europa.eu/eurostat>

www.aade.gr

